

FILMOVI

ZA

Film je cjeloživotno učenje!
Metodički priručnik za osnovnu školu

Melita Horvatek Forjan

**FILMSKA
PISMENOST**

Filmovi za 5!

Film je cjeloživotno učenje!

Metodički priručnik za osnovnu školu

Autorica

Melita Horvatek Forjan, prof.

Izdavač

Hrvatski audiovizualni centar

Filmska pismenost

2025.

Za izdavača

Christopher Peter Marcich

Urednica

Ingrid Padjen Đurić

Lektura i korektura

Ana Brčić Bauer

Nataša Jakob

Grafička obrada i prijelom

Antonio Britvar

ISBN 978-953-7747-45-9

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu

Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

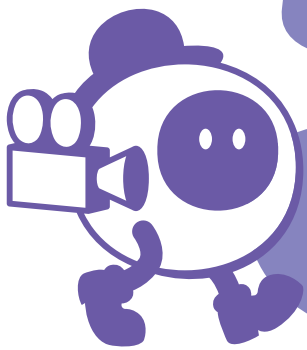
pod brojem xxxxxxxxx.

**Hrvatski
audiovizualni
centar**

Croatian Audiovisual Centre

FILMOVI ZA 5!

Film je cjeloživotno učenje!
Metodički priručnik za osnovnu školu

Melita Horvatek Forjan

**FILMSKA
PISMENOST**

Sadržaj

Uvodne riječi	7
----------------------------	----------

Animirani filmovi

Hanibalove Alpe (Zagreb Film)	10
Pas i buha (ŠAF Čakovec)	19
Crvena jabučica (Ana Horvat)	24

Dokumentarni filmovi

Moj materinski (Udruga ZAG)	32
Jako loš naslov (ŠMK, r. dokumentarnog filma)	37
Čaće i Maris (Udruga ZAG)	45

Igrani filmovi

Pravda (Ante Babaja)	54
Bijeg (HFS, r. igranog filma)	62
Strah (ŠMK, r. igranog filma)	66

O autorici	72
-------------------------	-----------

Popis literature	73
-------------------------------	-----------

Filmovi

Zagreb film, <https://zagrebfilm.hr/>

Hrvatski film, <https://www.croatian.film/hr/>

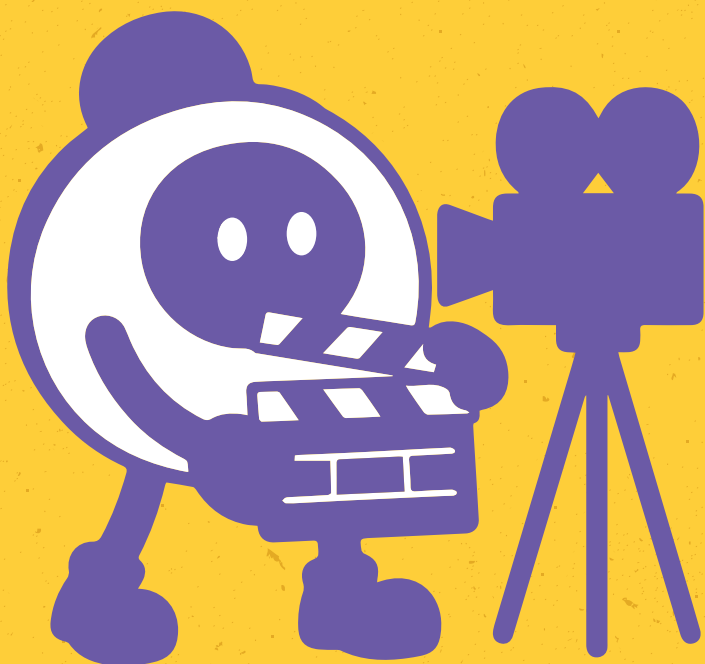
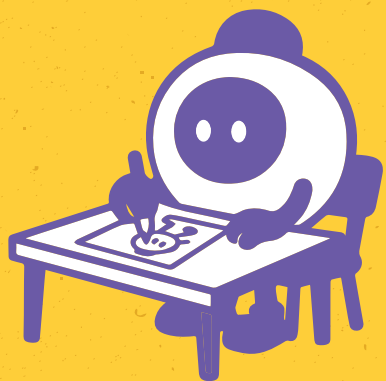
Škola medijske kulture, <https://smk.hfs.hr/filmovi-s-radionickih-programa>

Udruga ZAG, <https://udrugazag.hr/>

Fotografije

screenshot (Zagreb film, Hrvatski film, ŠMK, Udruga ZAG)

privatni album (Udruga ZAG)

Uvodne riječi

U nekim hrvatskim osnovnim školama provodi se Eksperimentalni program Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih – „Osnovna škola kao cjelodnevna škola: Uravnotežen, pravedan, učinkovit i održiv sustav odgoja i obrazovanja“. Program je u odabrane škole uveden u rujnu 2023. i trajat će do lipnja 2027. Od školske godine 2027./2028. predviđeno je uvođenje cjelodnevnih škola u sve osnovne škole u Hrvatskoj koje će raditi u jednoj smjeni.

U Eksperimentalnom programu povećana je tjedna nastavna satnica predmeta Hrvatski jezik od 1. do 6. razreda na 6 sati, a u 7. i 8. razredu na 5 sati. Istodobno zadržani su postojeći odgojno-obrazovni ishodi za osnovnu školu propisani Nacionalnim okvirnim kurikulumom iz 2011. i predmetnim kurikulumima te kurikulumima međupredmetnih tema.

Program A2, program potpomognutog i obogaćenog učenja, usmjeren je na poboljšanje znanja i vještina različitih oblika pismenosti – jezične i čitalačke, matematičke i prirodoslovne te integracije svih ostalih oblika pismenosti poput **filmske pismenosti** učenika. U Program A2 ubraja se i 1 nastavni sat razrednika kojim se mogu obuhvatiti međupredmetne teme u korelaciji s **filmskom umjetnošću**.

Program B1, program izvannastavnih aktivnosti, dio je školskoga kurikula. **Školska filmska družina** jedna je od izvannastavnih aktivnosti koja potiče kritičko razmišljanje i razvoj složenijih vještina. Učenici u individualnom, radu u paru ili u skupnom radu gledaju, analiziraju i snimaju filmove uz stručno vođenje i potporu učitelja. Istražujući i stvarajući, učenici svoje ideje, doživljaje i stavove prenose u medij filma.

Početak 2025. na mrežnim stranicama MZOM-a objavljene su nove Smjernice za implementaciju kurikula međupredmetnih tema (*Osobni i socijalni razvoj, Zdravlje, Građanski odgoj i obrazovanje, Održivi razvoj, Poduzetništvo, Učiti kako učiti, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije*) za sve razrede osnovne škole.

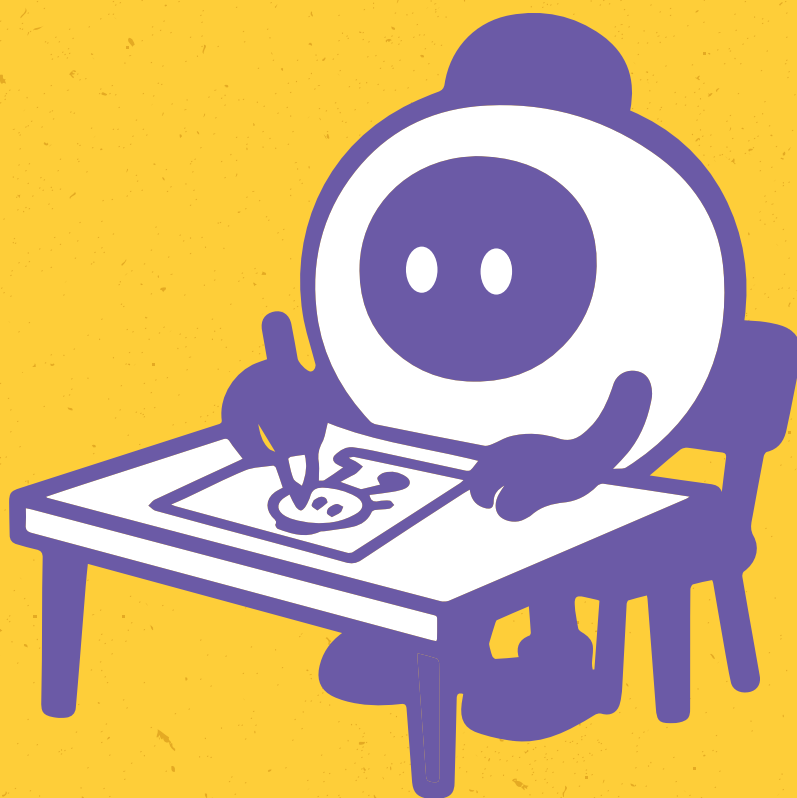
Smjernice donose primjere kako međupredmetne teme uklopiti u predmetne kurikule i kako poticati učenike na razvoj ključnih kompetencija bitnih za cjeloživotno učenje. Sve međupredmetne teme moguće je ostvariti u Jezično-komunikacijskom, Prirodoslovnom, Matematičkom, Društveno-humanističkom, Tehničkom i informatičkom, Umjetničkom i Tjelesnom i zdravstvenom predmetnom području.

Ovaj metodički priručnik slijedi te nove Smjernice MZOM-a i nudi primjere analize kratkih reprezentativnih animiranih, igranih i dokumentarnih filmova na satovima hrvatskog jezika, satu razrednika ili tijekom provedbe programa A1 i B2. Nastavne pripreme u korelaciji su s jezično-komunikacijskim, društveno-humanističkim, tehničko-informatičkim i umjetničkim područjem i smjernicama za njihovu implementaciju u redovnu nastavu, potpomognuto učenje i izvannastavne aktivnosti.

Učenje i poučavanje filmom usmjereno je na razvoj kritičkog mišljenja, kreativnost i unaprjeđenje učeničkih vještina i sposobnosti. U interakciji s filmom i drugim medijima te razumijevanjem njihove uloge u suvremenom svijetu učenici razvijaju vlastitu **filmsku pismenost** tijekom cjeloživotnog učenja.

Autorica

Animirani filmovi

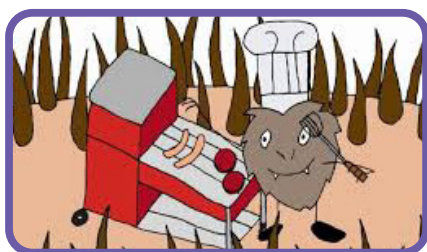
Animirani filmovi nastaju postupkom animacije. Animiraju se crteži, lutke, predmeti, kolaži, plastelin, pijesak, oslikane površine, fotografije ili ljudi (piksilacija). Iluzija pokreta nastaje kontinuiranim projiciranjem (sličica po sličica) snimljenoga niza crteža (crtani film) ili lutaka (lutkarski film). Kompjutorska ili računalna animacija izvedena je uz pomoć posebnih računalnih programa.

Odabrani filmovi u priručniku: *Hanibalove Alpe*, *Pas i buha* i *Crvena jabučica* kratkometražni su (do 30 min) animirani crtani filmovi nastali animacijom crteža.

sličica iz filma *Hanibalove Alpe*

Hanibalove Alpe prva je epizoda popularnog serijala o profesoru Baltazaru, najuspješnijeg projekta Zagrebačke škole crtanog filma, snimljena 1969. Lik znanstvenika profesora Baltazara blizak je učenicima jer uvijek pomaže svojim prijateljima i građanima Baltazar-Grada. On je mudar, požrtvovan, maštovit, skroman, vječni promicatelj tolerancije i mira.

sličica iz filma *Pas i buha*

Pas i buha antologijski je crtani film nastao 2008. u Školi animiranog filma (ŠAF) Čakovec. ŠAF već punih 50 godina, od 1975. godine, uspješno okuplja djecu i mlade s ciljem kreativnog provođenja slobodnog vremena u izradi animiranih filmova. Je li moguć suživot psa i buhe? Duhoviti odgovor nazire se na kraju ovog djeci jako bliskog i zabavnog filma.

sličica iz filma *Crvena jabučica*

Crvena jabučica, iz 2018., adaptacija je istoimene slikovnice s vrlo snažnom porukom o snazi obitelji. Ana Horvat u trostrukoj ulozi scenaristice, animatorice i redateljice jednostavnim crtežom, skladnim bojama i nježnom glazbom prikazuje temu posvajanja djeteta na poseban i optimističan način.

Sva tri filma odlični su primjeri za usvajanje, ponavljanje ili utvrđivanje ključnih pojmova o vrstama animiranih filmova, obilježjima crtanih filmova (jednostavan crtež, reducirana animacija, uloga gega i glazbe, filmska priča, filmska adaptacija...) u razrednoj nastavi.

Hanibalove Alpe

animirani film

1969.

9' 23"

Režija: Zlatko Grgić, Ante Zaninović, Boris Kolar

Scenarij: Zlatko Grgić, Ante Zaninović, Boris Kolar

Montaža: Tea Brunšmid

Glazba: Tomica Simović

Animatori: Zlatko Grgić, Ante Zaninović, Boris Kolar

Scenografija: Zlatko Bourek, Branko Varadin, Srđan Matić

Nagrade: Posebna nagrada žirija, Festival animiranog filma Mamaia, Rumunjska, 1970.,
Zlatni pelikan, Međunarodni festival kratkometražnog filma Beograd, 1970.

sličica iz filma Hanibalove Alpe

Sinopsis

Johan Alpinac obožava jodlati, no često ga ometaju snježne lavine. Svjetioničar Hanibal nikako ne može pojesti sladoled prije nego što se otopi. Profesor Baltazar pomaže Johanu da do mile volje jodla na otočiću, a Hanibalu da u Alpama jede sladoled i uživa u snježnim radostima s prijateljem kitom Otom.

Obrada animiranog filma u razrednoj nastavi (1. – 4. razred)

Predmetno područje

C. Kultura i mediji

OŠ HJ C.1.2. / OŠ HJ C.2.2.

Učenik razlikuje medijske sadržaje primjerene dobi i interesu.

OŠ HJ C.3.1. / OŠ HJ C.4.1.

Učenik pronalazi podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi učenika.

Jezično-komunikacijsko područje

OŠ HJ A.3.4. Učenik piše jednostavne tekstove u skladu s temom.

Umjetničko područje

OŠ LK A.2.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.

Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije

A.2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za obavljanje zadatka.

Odgojno-obrazovni ishodi

Učenik iznosi dojmove o filmu.

Učenik prepričava filmsku priču tijekom vođene analize.

Učenik opisuje likove u filmu i izražava svoje mišljenje o temi i poruci u animiranim filmu.

Učenik izdvaja sadržaje koji promiču pozitivne vrijednosti kroz karakterizaciju likova i njihove postupke.

Učenik prepoznaje obilježja Zagrebačke škole animiranog filma (jednostavan, karikaturalan crtež, geg, boja i zvuk u filmu).

Učenik razlikuje uvodnu od odjavne špice filma.

Učenik razvija interes za gledanje ostalih filmova iz serijala o profesoru Baltazaru.

Učenik izrađuje filmski plakat.

Motivacija

Učitelj u motivacijskom razgovoru s učenicima saznaje što znaju o najpoznatijem profesoru na svijetu.

Zlatko Grgić nacrtao je lik profesora, a ime Baltazar nadjenuo mu je animator Pavao Štalter.

Učenici dovršavaju započete rečenice učitelja:

1. Profesor Baltazar živi u _____. (Baltazar-Gradu)
2. Taj maštoviti grad najviše nalikuje jednom hrvatskom gradu _____. (Rijeci)
Scenograf Zlatko Bourek stvorio je maštoviti grad prof. Baltazara po uzoru na urbanu Rijeku sa širokom centralnom ulicom, živopisnom ribarnicom, lukom u središtu grada i industrijskim pogonima.
3. Baltazarov čudesni napitak nastaje uz pomoć _____. (čarobnog stroja)
4. Filmove o Baltazaru rado gledaju i vaši vršnjaci u skandinavskim, nordijskim državama, a to su _____. (Norveška, Švedska, Finska)
U Skandinaviji i jedan znanstveni centar nosi Baltazarovo ime.

sličice iz filma Hanibalove Alpe

Najava filma

Prije projekcije učitelj može učenike upoznati sa značajem Zagrebačke škole crtanog filma i njezinim autorima, naročito ako se film analizira u 3. ili 4. razredu.

Autori Z. Grgić, A. Zaninović i B. Kolar, istaknuti su autori slavne Zagrebačke škole crtanog filma uz D. Vukotića, V. Mimicu, B. Ranitovića, B. Dovnikovića, N. Dragića, M. Blažekovića, P. Štaltera... Teoretičar filma Georges Sadoul 1958. godine na festivalu u Cannesu prvi je uporabio naziv Zagrebačka škola crtanoga filma za filmove nastale u Studiju za crtani film Zagreb koji tada počinju privlačiti pozornost svjetske javnosti i osvajati sve značajnije nagrade na filmskim festivalima.

Objašnjavanje nepoznatih riječi:

Alpe – najviši i najveći planinski sustav u Europi

Alpinac – stanovnik Alpa

jodlati – pjevati na poseban način, posebnom tehnikom koristeći vokale io/iu

jodler – čovjek koji jodla

More i riječka luka bili su inspiracija autorima Baltazara za crtani film *Hanibalove Alpe* u kojem ćete saznati zašto se Johan iz snježnih Alpa preselio na otočić i zavolio more.

sličica iz filma *Hanibalove Alpe*

Profesor Baltazar je znanstvenik i izumitelj pa iz kapljice čudesnog napitka nastaju razni izumi. Uočite što je Baltazar izumio u *Hanibalovim Alpama* i kome je taj izum pomogao.

Projekcija

<https://zagrebfilm.hr/filmovi/hanibalove-alpe/>

Doživljaji učenika

Učenici iznose svoje dojmove o filmu, opisuju što im se svidjelo ili nije i kako su se osjećali tijekom projekcije.

Interpretacija filma

FILMSKA PRIČA I LIKOVI

Prepričajte sadržaj filma. Kamo je otišao profesor Baltazar i koga je susreo na svom putovanju?

Tko nas uvodi u film, tko pripovijeda o događajima u filmu?

Sveznajući pripovjedač, narator čiji glas čujemo, ali ga ne vidimo u filmu/kadru.

Off-zvuk, zvuk izvan kadra ili voice-over, glasovna naracija ili naracija izvan kadra.

Učitelj učenicima pomaže postavljanjem potpitanja kako bi sadržaj prepričali opširno ili sažeto iznoseći bitne dijelove radnje.

stičica iz filma Hanibalove Alpe

Što se događa na početku filma?

Uvod

- Baltazar odlazi u Alpe na odmor vlakom i žičarom
- Alpinac Johan srdačno ga dočekuje jodlanjem
- Baltazar i Johan uživaju na snijegu unatoč lavinama koje izaziva Johanovo jodlanje

Zašto Baltazar odlazi liječniku?

Zaplet

- nakon odmora u Alpama Baltazar se razbolio pa odlazi na more
- liječnik mu prepisuje odmor na sićušnom otoku usred Južnog mora
- u društvu svjetioničara Hanibala i kita Ota Baltazar uživa u ljetnom odmoru
- Hanibal obožava sladoled, ali ne može ga do kraja pojesti jer se otopi zbog vrućine
- Baltazar se vraća kući, a Hanibal čezne za Alpama i vječnim snijegom koji je gledao pomoću Baltazarova dalekozora

Što se dogodilo kad je nastala gusta magla?

Vrhunac

- Hanibal želi otići u Alpe, ali mora pronaći zamjenu, negativni se odgovori vraćaju oceanskom poštom
- zbog guste magle nešto veliko udarilo je u otočić
- Hanibal šalje oceansku poštu (poruku u boci) i traži pomoć profesora Baltazara

Tko je svojim izumom riješio probleme?

Rasplet

- Baltazar je sve riješio svojim izumom – turbomlaznim usisavačem
- Johan se iskrcao na otočić i jodla do mile volje, tako upozorava brodove na maglu
- Hanibal i Oto odlaze u Alpe i uživaju u sladoledu, lavinama i ostalim snježnim radostima

Opišite izgled likova. Kako su nacrtani?

Obratite pozornost na izgled lica, što je na licu istaknuto?

Likovi imaju veliku glavu, nos ili uši, malo tijelo, kratke ruke i noge. Likovi su namjerno izobličeni kako bi se postigao smiješan dojam.

Crtež podsjeća na karikaturu, karikaturalan crtež.

Karikatura je crtež koji jednostavnim potezima ističe najuočljivije vanjske osobine osobe, pojačava ih i namjerno čini smiješnim – npr. istaknute obrve, brkovi, oči, uši, nos.

Baltazar ima veliki nos i malene naočale, Johan uz nos ima i naglašene prednje zube, kit Oto na velikoj glavi nosi malu mornarsku, a u Alpama skijašku kapu.

Jesu li likovi prikazani jednostavnim ili punim, detaljnim crtežom? Kakve boje prevladavaju? U koji su prostor likovi smješteni?

Crtež je jednostavan, plošan, reduciran, dvodimenzionalan. Likovi se oslobađaju realnog pokreta. Prevladavaju jarke, svijetle boje – žuta, crvena, zelena, sve nijanse plave.

Likovi su uglavnom u vanjskom prostoru (*eksterijer*) – vrhunci Alpa prekriveni snijegom i morsko plavetnilo s otočićem i šarenim svjetionikom. Dva unutrašnja prostora (*interijer*) prikazuju liječničku ordinaciju i sobu profesora Baltazara s naslonjačem, lusterom i čarobnim strojem za izume.

Navedite nekoliko osobina likova.

Svi su likovi dobroćudni, nasmijani, optimistični, prijateljski raspoloženi, spremni pomoći.

Profesor Baltazar – mudar, pravedan, dobroćudan, skroman, požrtvovan, svima želi pomoći

Alpinac Johan – srdačan, raspjevan, uživa u jodlanju

Svjetioničar Hanibal – gostoljubiv, znatiželjan, želi posjetiti Alpe, tužan kad ne može pronaći zamjenu, dosjetljiv, obožavatelj sladoleda

Kit Oto – veseljak, lulom proizvodi zanimljive dimne signale, voli snijeg, sladoled, lavine

Uz pomoć kojeg je izuma profesor Baltazar riješio problem guste magle?

Uz pomoć turbomlaznog usisavača.

Čarobni stroj sastavljen je od različitih dijelova koji svijetle i pokreću se. Opišite ga.

Šareni kišobran, sat, plave cijevi, veliko uho, crvene tipke, zelene brojke, leteće zvjezdice, slavina kroz koju izlazi crveni čarobni napitak.

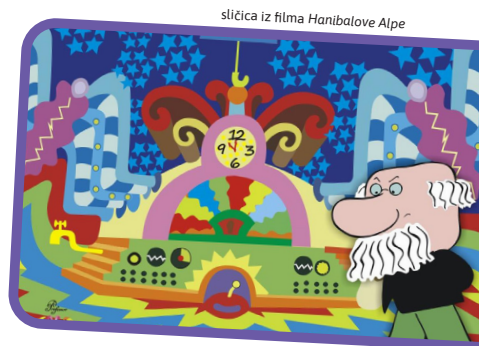
Uz pomoć čarobnog stroja i napitka Baltazar je u ostalim epizodama serijala izumio i žabomat, snjegomat, smjehoštrc, autošnjof. Jeste li čuli za te izume? Kako izgledaju i kako pomažu stanovnicima Baltazar-Grada?

Žabomat tjera glasne žabe iz ribnjaka, snjegomat od snijega stvara ledenu energiju, smjehoštrc je leteći raspršivač smijeha, a autošnjof je vozilo koje može nanjušiti izgubljene cipele.

Baltazar je izumio i leteći tramvaj, samohodne papuče, beskrajne špagete, džunglovoz (križanac džipa i tenka), stroj za pletenje s pedalom, rođendansku tortu sa sirupom ljudske dobrote ...

Biste li voljeli biti izumitelji, baviti se čudnim izumima i pomagati drugima poput Baltazara? Zašto?

Baltazar nas uči da pomažemo prijateljima, veselimo se tuđoj sreći, budemo vedri i dobri. Njegova rješenja nisu posljedica čarolija, već njegova briljantnog uma – mislio je, mislio i dosjetio se!

Što je tema filma? Kakav je završetak? Ima li nasilja u filmu?

Prijateljstvo i solidarnost među likovima tema je ove i ostalih epizoda serijala o profesoru Baltazaru. Završetak je uvijek sretan. Nema nasilja, likovi su dobroćudni i spremno pomažu jedni drugima.

ULOGA GEGOVA

Što vas je nasmijalo dok ste gledali film? Navedite neke primjere.

Lavina koja je zatrpala jodlera, prehladeni Baltazar kao snjegović, isplaženi jezik kod liječnika, dimovi nad pučinom...

To su gegovi, iznenadni duhoviti, neočekivani obrati koji donose iznenađenje, dosjetku u tijeku razvoja priče, radnje.

Opišite izgled dimova nad pučinom, koje brodove predstavljaju?

Krune – kraljevski brod, note – muzički brod, karirana tkanina – škotski teretnjak, lubanje – gusarski brod, slova – školski brod, kišobrani – meteorološki brod.

Jedan dim ni sveznajući profesor Baltazar nije otkrio.

Dim koji je izlazio iz lule kita Ota, Hanibalovog prijatelja. Vrlo je neobičan, prikazuje geometrijske oblike.

ULOGA GLAZBE

Kako započinje uvodna, najavna špica, a kako film završava?

Glazbom, naslovom i pjesmom Bal, Baltazar. Na kraju filma Baltazar je u pidžami u krevetu, izlijeva kapljicu iz epruvete, zacrnjenje – kraj (vrijeme za počinak).

Kakva je uloga glazbe i pjesme?

Glazba je vedra, optimistična u skladu s raspoloženjem likova. Uvodna i završna pjesma potiče učenike da zapjevaju u čast slavnog profesoru.

Što ste mogli pročitati na uvodnoj špici filma?

Imena autora, stvaratelja filma.

Prepoznajete li neka filmska zanimanja?

Redatelj, scenarist, animator, snimatelj slike i zvuka, muzički voditelj, scenograf...

Učitelj može u 4. razredu s učenicima razgovarati o specifičnim zanimanjima potrebnim da bi nastao animirani film.

slička iz filma Hanibalove Alpe

Scenarist je pisac priče po kojoj se snima film. Na temelju scenarija izrađuje se knjiga snimanja koja se sastoji od niza crteža. Animator crta glavne početne i završne crteže pokreta likova. Scenograf stvara okruženje u kojem se likovi kreću, animirana scenografija omogućava slobodno kretanje likova i iluziju prostora. Slijedi snimanje sličica, montaža i na kraju se dodaje glazba i zvuk. Redatelj je uključen u sve faze nastanka animiranog filma od ideje do realizacije.

Serijal o profesoru Baltazaru sniman je od 1967. do 1978. godine u Zagreb filmu i ima ukupno 59 epizoda koje traju od 5 do 10 minuta.

1969. godine serijal je dobio nagrade Srebrni lav u Veneciji, srebrni Hugo u Chicagu i nagradu na festivalu u Trstu. 1970. nagrađen je u Rumunjskoj i San Sebastianu.

2005. godine Zagreb film premijerno je u zagrebačkoj Kinoteci prikazao četiri nove epizode crtanih filmova o Baltazaru: Robot Spirit, Mali problem, Kaktus Hombre i Sveopća praznina.

Vrednovanje

Na kraju sata učenici mogu vrednovati svoje znanje odgovarajući na kratka pitanja o filmu Hanibalove Alpe koji su interpretirali uz vođenu analizu i pomoć učitelja.

Dopuni rečenice ili odgovori na pitanja.

1. Uz glavne likove (Baltazara, Johana, Hanibala i Ota) pojavljuju se i sporedni likovi:

_____, _____, _____, _____.

2. Johan je Baltazaru na vrhu Alpa poklonio _____.

3. Koliko je tuceta molbi Hanibal poslao oceanskom poštom tražeći premještaj?

4. Koliko predmeta sadrži jedan tucet? _____

5. _____ otac je lika Baltazara.

6. Hanibalove Alpe nastale su animacijom _____.

7. Lutkarski animirani film nastaje animacijom _____.

8. _____ je smiješan neočekivani obrat u animiranom filmu.

9. Likovi s velikim nosovima u animiranom filmu prikazani su poput _____.

10. Nacrtaj i opiši svoj genijalni izum koji bi pomogao stanovnicima tvoga grada kad bi se našli u nekoj nevolji.

Moj izum (crtež)

Moj izum (opis)

Provjeri točnost svojih odgovora.

1. Uz glavne likove (Baltazara, Johana, Hanibala i Ota) pojavljuju se i sporedni likovi: *liječnik, sladoledar, mornar, kapetan broda, poštar.*
2. Johan je Baltazaru na vrhu Alpa poklonio cvijet.
3. Koliko je tuceta molbi Hanibal poslao oceanskom poštom tražeći premještaj? Šest.
4. Koliko predmeta sadrži jedan tucet? Dvanaest.
* tucet – stara mjerna jedinica, znači 12 komada.
5. Zlatko Grgić otac je lika Baltazara.
6. Hanibalove Alpe nastale su animacijom crteža.
7. Lutkarski animirani film nastaje animacijom lutaka.
8. Geg je smiješan neočekivani obrat u animiranom filmu.
9. Likovi s velikim nosovima u animiranom filmu prikazani su poput karikatura.

Broj točnih odgovora:

- 1 – 3 Slabo, budi pažljiviji na satu!
- 4 – 7 Dobro je, ali možeš ti puno bolje!
- 8 – 9 Ti si genijalac, budući prof. Baltazar!

Izborni zadatak

1. Izradi filmski plakat za novu epizodu serijala o profesoru Baltazaru. Plakat izradi u digitalnom alatu – Canva, Piktochart, Easel.ly ili Glogster.
2. Osmisli originalni naziv filma i izgled likova koji će prikovati publiku za ekran!

sličica iz filma *Hanibalove Alpe*

Pas i buha

animirani film

2008.

3' 42"

ŠAF Čakovec

Ideja, crtež, animacija: Krunoslav Lesar, 10 g., Luka Lesjak, 10 g., Matija Resman, 10 g., Jakov Skok, 10 g., Ivan Vinščak, 12 g., Mario Hozjan, 12 g.

Nagrade: 1. nagrada, 46. Revija hrvatskog filmskog stvaralaštva djece, Čakovec, 2008.
Best Animation award, 1. nagrada, Međunarodni festival Reel Teens, New York, 2008.

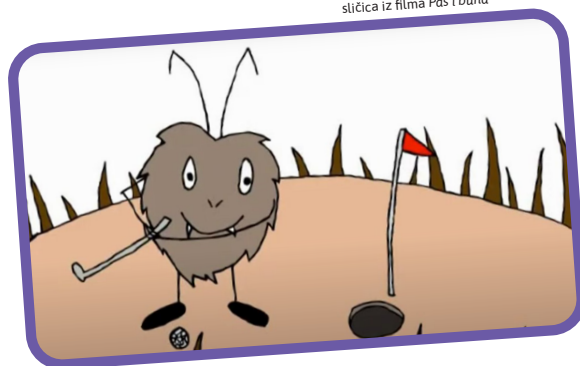

sličica iz filma Pas i buha

Sinopsis

Dobročudan miroljubiv pas želi se odmoriti na ležaljci, no naporna buha ne da mu mira. Je li moguć njihov suživot?

Obrada animiranog filma u razrednoj nastavi (1. – 4. razred)

Predmetno područje

C. Kultura i mediji

OŠ HJ C.1.2. / OŠ HJ C.2.2.

Učenik razlikuje medijske sadržaje primjerene dobi i interesu.

OŠ HJ C.3.1. / OŠ HJ C.4.1.

Učenik pronalazi podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi učenika.

Jezično-komunikacijsko područje

OŠ HJ A.2.1. Učenik razgovara i govori u skladu s temom iz svakodnevnoga života i poštuje pravila uljudnoga ophođenja.

Umjetničko područje

OŠ LK A.2.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.

Osobni i socijalni razvoj

A.1.2. Učenik upravlja emocijama i ponašanjem.

B.1.1. Učenik prepoznaje i uvažava potrebe i osjeća je drugih.

Odgojno-obrazovni ishodi

Učenik iznosi svoje doživljaje nakon gledanja filma.

Učenik prepričava događaje koji pokreću radnju.

Učenik razgovara o postupcima likova i uloji komičnih gegova.

Učenik oblikuje poruku filma svojim riječima.

Učenik prepoznaje i imenuje obilježja animiranog crtanog filma tijekom vođene analize.

Učenik razlikuje crtani od lutkarskog animiranog filma.

Učenik razvija interes za gledanje dječjih animiranih filmova koji su radili njegovi vršnjaci.

Učenik izrađuje strip ili fotopriču potaknut filmom.

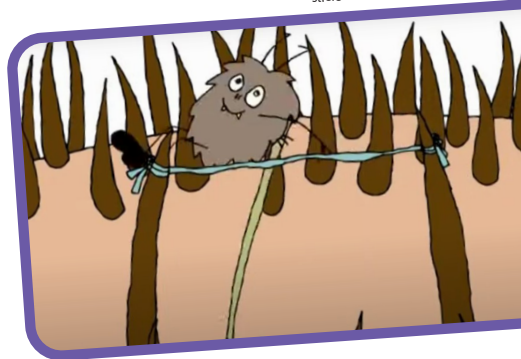
Motivacija

Kako se zove pas Miki Mause, možete li ga opisati ili nacrtati? (*Pluton*)

Jeste li gledali film *Lassie se vraća kući*, film o nerazdvojnom prijateljstvu dječaka i psa? Tko je Lassie? (*škotski ovčar*)

Motivacijski razgovor s učenicima o psima kao kućnim ljubimcima, zašto je pas najbolji čovjekov prijatelj?

slička iz filma Pas i buha

Najava filma

Film *Pas i buha* nastao je u Školi animiranog filma (ŠAF) Čakovec koja od 1975. g. okuplja djecu i mlade s ciljem kreativnog provođenja slobodnog vremena u izradi animiranih filmova. Autori filma učenici su 4. – 6. r. osnovne škole.

Obratite pozornost na postupke likova i komične situacije koje nastaju uslijed njihovih postupaka.

Projekcija

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=PJGFwf9wFPk>

Doživljaji učenika

Učenici iznose dojmove o filmu, razgovaraju o postupcima likova i komičnim dijelovima. Obrazlažu koji su ih postupci likova iznenadili i zašto.

Interpretacija filma

Koje ste likove upoznali? Na koga svojim ponašanjem podsjećaju?

Pas (pudlica) i buha ponašanjem podsjećaju na ljude – *antropomorfni likovi*.

Ponaša li se buha pristojno u svim situacijama? Kako se ponaša prema psu?

Buha se izruguje psu, plazi jezik, nametljiva je, izluđuje psa.

Opišite postupke buhe koji su vas najviše iznenadili i nasmijali!

Buha se spušta padobranom na psa, kosilicom kosi njegovu dlaku, rasteže ležaljku za odmor vežući krajeve za dlaku psa. Na leđima psa roštilja, buši rupu kako bi igrala golf, preskače razapeti konop motkom...

Što sve pas čini da bi se riješio buhe, a kako se buha obranila?

Pas je ušao u perilicu, oprao se i dlaka mu se nakostriješila. Buha je obukla ronilačko odijelo.

Pas se zaprašivao sredstvom koje ga je trebalo riješiti buhe. Buha je stavila zaštitnu masku.

Kako nazivamo te iznenadne obrate u radnji filma?

Gegovi – smiješni, neočekivani obrati.

Geg - engl. gag, vizualna dosjetka, smiješan obrat u animiranim filmovima i komedijama. Gegovi su bili česti u nijemoj komediji (slapstick-komedija, burleska).

Prepičajte kraj filma.

Buha je uzela jastuk, pokrila se uhom psa i zaspala. Pas ju je uhvatio, stavio na pračku i odapeo. Buha je napravila krug oko cijele zemaljske kugle i ponovno se zabila u psa. Pas je slegnuo ramenima, prihvatio buhu kao sustanara i legao na ležaljku kao na početku filma.

Što nam mladi autori poručuju ovim filmom?

Nekada treba popustiti, prihvatiti kompromisno rješenje, tako je jedino moguć suživot psa i buhe.

U životnim sukobima treba biti tolerantan, uvažavati i potrebe drugih i ne biti agresivan, nekulturan poput buhe.

ZVUČNA SLIKA FILMA

Koje zvukove čujete na početku filma? Kad se pojavljuje glazba? Navedite zvukove i šumove koji prate radnju, postupke likova. Razgovaraju li likovi?

Prvo se čuje pjev ptica, zatim vesela klavirska glazba pa zvuk avionskog motora.

Pas se ljuti, laje, češe, a buha trči, zijeve i služi se raznim strojevima čije zvukove čujemo. Zvuk rada motorne pile, kosilice, bušilice, udarci štapa, trčanje, cvrčanje roštilja...

U filmu nema govora likova, radnja je lako razumljiva iz postupaka i ponašanja likova.

Zvučnu sliku filma čine zvukovi, šumovi, glazba, tišina, razgovor između likova. Zvučna slika prati radnju filma i zvučni efekti vrlo su bitni u doživljavanju i razumijevanju filma.

sličica iz filma Slasni menu

LUTKARSKI FILM

Pogledajte još jedan ŠAF-ov film Slasni menu.

Kojim je postupkom animacije nastao Slasni menu?

<https://www.youtube.com/watch?v=NhlwqtPE2-Q>

Nastao je postupkom animacija lutaka, lutkarski film.

Lutkarski film ili lutka-film vrsta je animiranog filma koja nastaje animiranjem lutaka i predmeta. Snima se postupkom stop-animacije (sličica po sličica) tako da se predmeti pomiču ispred kamere za svaku fazu pokreta.

sličica iz filma Slasni menu

Na početku filma zaštitni je znak ili logo ŠAF-a. To je Šafko, leteći dječak.

Prisjetite se kakav je pokret (vožnja) kamere na početku i na kraju filma, prema gore ili prema dolje?

Na početku je horizontalna vožnja kamere prema gore od psa na ležaljci do aviona, a na kraju vožnja prema dolje, pas nestaje iz kadra i slijedi odjavna špica filma. Tako je naglašena i zaokružena kompozicija radnje filma.

Vrednovanje

Napiši tri nova pojma koja si danas naučio/naučila o animiranom filmu. S prijateljima iz razreda provjeri jesi li zapisao/zapisala iste pojmove i koje je njihovo značenje.

1. _____

2. _____

3. _____

Izborni zadatak

1. Nacrtaj strip ili složi fotopriču u kojoj će glavni likovi biti tvoji kućni ljubimci.

2. Pogledajte na satu filmske družine ili satu razrednika dokumentarni film snimljen u povodu 50. rođendana ŠAF-a Šafovci, ujedinite se!

<https://www.youtube.com/watch?v=b-lkmcjiyqU&t=4s>

Upoznajte sadašnje i bivše šafovce, saznajte kako se zove prvi film koji su snimili 1975. g. i kako od početne ideje nastaje dječji animirani film.

sličica iz filma Pas i buha

Crvena jabučica

animirani film

2018.

8' 3"

Luma Film

Redateljica: Ana Horvat

Producentica: Maša Udovičić

Scenaristica: Ana Horvat (prema slikovnici Nine Vađić)

Dizajn likova i scenografije: Ana Kadoić

Animacija: Ana Horvat

Montaža: Marin Juranić

Naratorica: Marta Mustapić

Glazba: Dubravko Robić

Nagrade: Nagrada za najbolji dječji animirani film, Međunarodni festival animiranog filma Banja Luka, 2018.

Najbolji međunarodni kratkometražni igrani film, Međunarodni festival filmova za djecu i mlade Zero Plus, 2018.

sličica iz filma Crvena jabučica

Sinopsis

Posvojena djevojčica objašnjava kako obično nastaje obitelj. Nakon što su se vjenčali, njezini roditelji ne mogu dobiti dijete. Zaključuje kako se ono već negdje rodilo te kreću u potragu.

Obrada animiranog filma u razrednoj nastavi (1. – 4. razred)

Predmetno područje

C. Kultura i mediji

OŠ HJ C.1.2. / OŠ HJ C.2.2.

Učenik razlikuje medijske sadržaje primjerene dobi i interesu.

OŠ HJ C.3.1. / OŠ HJ C.4.1.

Učenik pronalazi podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi učenika.

Jezično-komunikacijsko područje

OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom.

Umjetničko područje

OŠ LK C.4.2. Učenik povezuje umjetničko djelo s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.

Zdravlje

B.2.2.C Učenik uspoređuje i podržava različitosti.

Odgojno-obrazovni ishodi

Učenik iznosi dojmove o filmu i sudjeluje u raspravi.

Učenik uvažava različite stavove prijatelja.

Učenik prepoznaje aktualnost filma i njegovu etičku vrijednost.

Učenik uočava ulogu simbola (jabuka, srce) u filmu.

Učenik uočava boju i zvuk kao izražajna sredstva animiranog filma.

Učenik razumije pojam animacije kao oživljavanja crteža u animiranom crtanom filmu.

Učenik upoznaje pojam filmska adaptacija.

Učenik razvija zanimanje za suvremene animirane filmove hrvatskih autora.

Motivacija

slička iz filma Crvena jabučica

Prisjetite se uloge i vrijednosti obitelji u knjigama i filmovima koje ste čitali ili gledali. Motivacijski razgovor o snazi majčine ljubavi iz bajke *Šuma Striborova* kojoj je draža njezina nesreća nego sva blaga svijeta, a da mora zaboraviti sina.

Podsjećanje na dio radnje iz knjige i filma *Čudnovate zgođe šegrta Hlapića* o velikoj sreći u obitelji majstora Mrkone kad shvate da je Gita njihova izgubljena kći Marica.

Razgovor o prisnom odnosu djevojčice Pauline s roditeljima, bakama i djedovima iz istoimene knjige i filma *Dnevnik Pauline P.*

Najava filma

Obratite pozornost na početak filma, prvi kadar. Što prikazuje? Tko je je narator, pripovjedač, filmske priče?

Projekcija

<https://croatian.film/hr/films/33105>

Doživljaji učenika

Učenici iznose dojmove o ovom emotivnom filmu kako nastaje obitelj. Prepričavaju i objašnjavaju dijelove koji su ih potaknuli na razmišljanje.

Interpretacija filma

Tko je pripovjedačica u filmu i o čemu pripovijeda?

Pripovjedačica je djevojčica Viktorija koja priča kako je nastala njezina obitelj.

Što ste uočili na početku filma, u prvom kadru?

Crvenu jabučicu koja ispod povećala oživi, pretvara se u srce koje počinje kucati.

Što ta jabučica/srce simbolizira? Prisjetite u kojim ste još dijelovima filma uočili srca.

Crvena jabučica i srce simboliziraju ljubav. Crvena boja i srce simbol su ljubavi.

Kad se gospodična i gospodin zaljube iz očiju im izlaze srca.

Dok se nalazi u Domu za djecu, djevojčica crta roditelje i kuću povezane srcem.

Na vrhu brda papira za posvajanje nalazi se i jedna crvena jabučica srce.

Crvena jabučica jedina je jabučica koja nedostaje na obiteljskom stablu među zelenima.

Zašto je Viktorijina obitelj posebna? Gdje su je sve roditelji tražili, na kojim mjestima?

Viktorijini roditelji nikako nisu mogli dobiti, začeti dijete pa su ga povećalom tražili ispod stolca, jastuka, na tržnici među kupusom, u gni-jezdu roda, na igralištu, u parku, u cirkusu. Čak su morali bježati pred lavovima. Pronašli su je na mjestu gdje žive djeca koja nemaju roditelje, u Domu za nezbrinutu djecu.

sličica iz filma Crvena jabučica

Kako su je konačno pronašli?

Morali su ispuniti hrpu papira i slati molbe na razne adrese, dugo su čekali i čekali i čekali... Onda je jednoga dana zazvonio telefon i javljeno im je: „Dobar dan, pronašli smo vašu djevojčicu!“

U prvom dijelu filma djevojčica prepričava događaje koji su se dogodili u prošlosti. Takvo prikazivanje događaja iz prošlosti zovemo retrospekcija ili flash back. U drugom dijelu priča se odvija u sadašnjem vremenu, u sretnoj obitelji posvojene Viktorije.

Koja je simbolika, značenje imena Viktorija?

Viktorija znači pobjeda. Obitelj je s djevojčicom postala potpuna, ljubav je pobijedila.

Pri kraju filma vidimo obiteljsko stablo sa zelenim jabukama?

Zašto je samo jedna jabuka crvena?

Djed je rekao kako je u svakoj jabuci želja dobila ispunjenje, vjera potvrdu, a ljubav ime. Viktorijina jabuka nakon dugog čekanja dobila je posebnu milost i crvenu boju.

Zašto Viktoriju u obitelji zovu crvena jabučica?

To na jeziku ljubavi znači: „Svim te srcem volimo!“

Što nam autori ovoga filma poručuju, što je bitno za nastanak obitelji?

Bitna je ljubav, zajedništvo. Djeca najčešće žive u biološkim obiteljima.

Djeca iz Domova za nezbrinutu djecu, također, imaju pravo na obitelj i sreću nakon dugotrajnog postupka posvajanja.

Kad obitelji posvoji dijete, preuzima roditeljsku odgovornosti i prava. Posvojenje je zakonski postupak kojim se dijete trajno povezuje s novom obitelji u stabilnom i brižnom okruženje za odrastanje.

sličica iz filma Crvena jabučica

FILMSKA IZRAŽAJNA SREDSTVA

Kakav je crtež, sastoji li se od puno detalja? Jesu li boje jarke, izražajne?

Crtež je jednostavan, bez puno detalja. Boje su nježne, blage, skladne.

Uz crteže u filmu su odlično animirani kolaž-papiri i tkanine. Sjećate li se nekih primjera?

Tijelo, ruke i noge (*ekstremiteti*) ljudi i životinja (rode, lavovi) izrezani su iz kolaž-papira pa se zglobovi lako animiraju i dočaravaju kretnje likova. Frizure likova u nekim su kadrovima *papirnate*. U kostimografiji (mamine haljine) i scenografiji (krevet, trosjed, jastuci) korištene su tkanine različitih boja i tekstura. Obiteljsko stablo s jabukama napravljeno je od kartona.

Što sve čini zvučnu sliku filma?

Zašto je važan govor? Koji se zvukovi i šumovi čuju, je li popratna glazba ugodna?

Glas naratorice, djevojčice Viktorije, u izvođenju mlade glumice Marte Mustapić vrlo je ugodan i vedro nas vodi kroz radnju filma.

Zvukovi i šumovi dočaravaju atmosferu grada, cvrkut ptica u parku, smijeh ljudi na javnim mjestima, zveckanje posuđa u restoranu, zvuk mobitela...

Glazba je vedra i optimistična u početku, u lirskim dijelovima nježna, sjetna te na kraju ponovno glasnija i veselija u skladu s radnjom, okupljanjem obitelji za rođendanskim stolom i sretnim završetkom.

FILMSKA ADAPTACIJA

Film *Crvena jabučica* nastao je adaptacijom, prilagodbom istoimene slikovnice za medij filma.

Slikovnica *Crvena jabučica*, autorice Nine Vadić i ilustratorice Ane Kadoić pobijedila je na natječaju *Piširiši* Hrvatskog društva književnika za djecu i mlade.

Posudite slikovnicu u školskoj knjižnici i pronađite razlike i sličnosti s animiranim filmom.

sličice iz filma *Crvena jabučica*

Vrednovanje

Provjeri svoje filmsko znanje rješavanjem kratkog kviza Točno – Netočno.

1. Crvena Jabučica je animirani crtani film.	Točno – Netočno
2. Neki likovi u filmu izrađeni su od kolaž-papira.	Točno – Netočno
3. U filmu nema retrospekcije, <i>flashbacka</i> .	Točno – Netočno
4. Animacija je slika u pokretu.	Točno – Netočno
5. Zvučnu sliku filma čini samo govor.	Točno – Netočno

Provjeri točnost svojih odgovora.

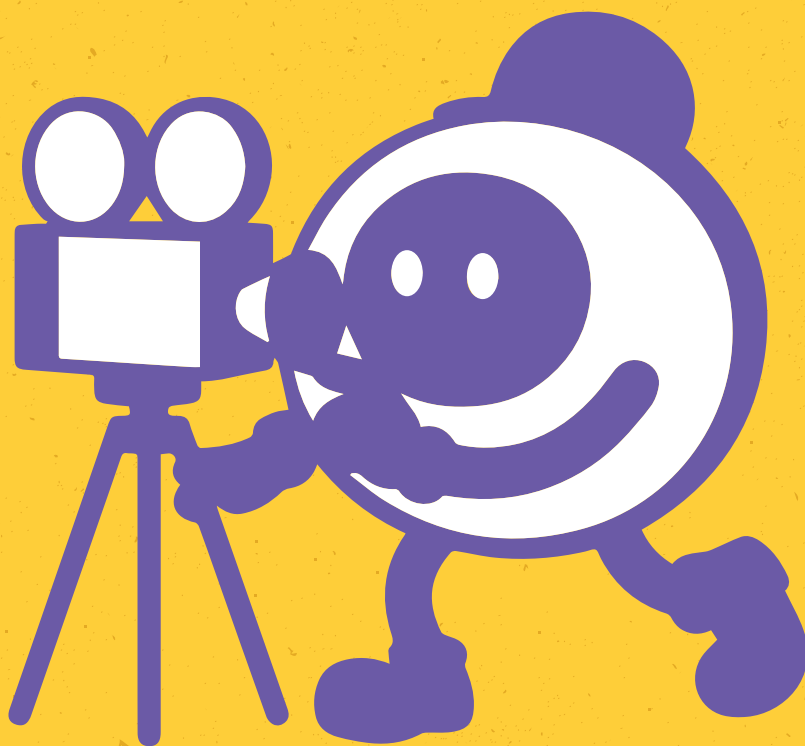
1. Točno
2. Točno
3. Netočno
4. Točno
5. Netočno

Izborni zadatak

1. Uz pomoć roditelja nacrtaj svoje obiteljsko stablo.
2. Organiziraj filmsku obiteljsku večer i pogledaj jedan od hrvatskih obiteljskih filmova:
Koko i duhovi, Šegrt Hlapić, Vuk samotnjak, Dnevnik Pauline P., Bumbarovo ljeto...

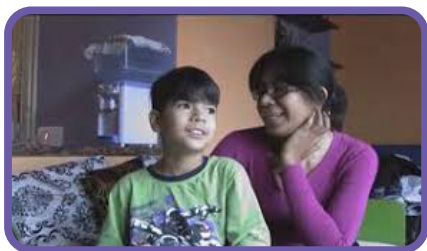
Dokumentarni filmovi

U dokumentarnom (*činjeničnom ili faktografskom*) filmu uglavnom se prikazuju istiniti događaji iz svakodnevnog života, bez uljepšavanja. Snimaju se stvarni ljudi u stvarnom okruženju. Popularni su i lažni dokumentarci (*mockumentary*) čija je glavna svrha navesti gledatelja da povjeruje u istinitost teme filma.

Prva filmska projekcija kratkih dokumentarnih filmova braće Lumièere bila je u Parizu 1895. Šibenska luka prvi je dokumentarni film snimljen u Hrvatskoj 1903.

Odabrani filmovi u priručniku: *Moj materinski*, *Jako loš naslov*, *Ćaće* i *Maris* kratkometražni su (trajanje do 30 min) dokumentarni filmovi koji prikazuju ulomke iz života zanimljivih protagonista.

slička iz filma *Moj materinski*

U filmu ***Moj materinski*** protagonisti su Emily, Tatjana, Aneo i Diego. Oni su inojezičari, hrvatski nije njihov materinski jezik. Pohađaju osmi razred i prisjećaju se poteškoća s početka školovanja. Govore o svojim planovima i čime bi se voljeli baviti u budućnosti.

slička iz filma *Jako loš naslov*

Jako loš naslov edukativni je dokumentarni film nastao u Radionici dokumentarnog filma na ŠMK-u 2020. Upoznajemo stanovnike poznate varaždinske Kolodvorske ulice koji se prisjećaju prošlih vremena i kako se živjelo u njihovoj ulici. U filmu su prikazane najčešće greške i savjeti kako izbjeći pogrešaka tijekom snimanja i montaže dokumentarnog filma.

slička iz filma *Ćaće i Maris*

Ćaće i Maris portretni je dokumentarac o ocu, profesionalnom kazališnom glumcu, i njegovoj kćeri, mladoj glumici, polaznici Dramskog studija ZKM-a. Frano i Maris vole gledati mjuzikle i animirane filmove, vole pjesmu i ples.

Gledajući odabrane filmove, učenici će ponoviti i utvrditi filmska izražajna sredstva dokumentarnog filma te kako dokumentarce razlikovati od drugih filmskih rodova.

Moj materinski

dokumentarni film
2022.
9' 0"

Filmska družina ZAG, OŠ Marije Jurić Zagorke, Zagreb

Josipa Ivanda, 14 g., Daron Ljubić, 14 g.

Voditeljice družine: Melita Horvatek Forjan, Nataša Jakob

Nagrade:

1. nagrada dječjega žirija, 60. Revija hrvatskog film. stvaralaštva djece, Mali Lošinj, 2022.

3. nagrada stručnoga žirija, 60. Revija hrvatskog film. stvaralaštva djece, Mali Lošinj, 2022.

10. Smotra hrvatskog školskoga filma, Zagreb, 2022.

Med Futurs Festival, Valencija, Španjolska, 2023.

Međunarodni filmski festival, Ahmedabad, Indija, 2025.

sličica iz filma Moj materinski

Sinopsis

Emily, Tatjana, Aneo i Diego inojezični su učenici kojima hrvatski nije materinski jezik. Njihove su majke iz Poljske, Ukrajine, Indonezije i Bolivije. Oni su osmaši i pričaju o svojem školovanju u Hrvatskoj i planovima za budućnost.

Obrada dokumentarnog filma u predmetnoj nastavi (5. – 8. razred)

Predmetno područje

C. Kultura i mediji

OŠ HJ C.5.3. / OŠ HJ C.6.3. / OŠ HJ C.7.3. / OŠ HJ C.8.3.

Učenik posjećuje kulturne događaje u fizičkome i virtualnome okružju.

Jezično-komunikacijsko područje

OŠ HJ A.7.1. Učenik razgovara primjenjujući vještine razgovora u skupini.

OŠ HJ A.8.1. Učenik govori i razgovara i sudjeluje u raspravi.

Umjetničko područje

OŠ LK A.5.3. / OŠ LK A.6.3. / OŠ LK A.7.3. / OŠ LK A.8.3. Učenik se u vlastitome radu koristi tehničkim i izražajnim mogućnostima novomedijskih tehnologija.

Građanski odgoj i obrazovanje

A.2.1. Učenik se ponaša u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu.

A.2.2. Učenik aktivno zastupa ljudska prava.

A.3.3. Učenik promiče ljudska prava.

Odgojno-obrazovni ishodi

Učenik iznosi dojmove o filmu.

Učenik izražava vlastito mišljenje i sudjeluje u raspravi.

Učenik prepoznaje i izdvaja sadržaje koji promiču pozitivne vrijednosti.

Učenik aktualizira temu i poruku filma.

Učenik prepoznaje dokumentarni film kao filmski rod.

Učenik uočava i definira obilježja filmskog jezika (arhivske snimke, filmski planovi, prizorna i neprizorna glazba).

Učenik razvija filmsku pismenost.

Motivacija

Pohađaju li vašu školu učenici kojima hrvatski nije materinski jezik? Kako ste im pomagali da lakše usvoje hrvatske riječi?

Ubraja li se hrvatski u teške jezike? Je li strancima teško usvojiti gramatiku i pravopis našeg jezika?

Institut za inozemnu službu hrvatski i ostale slavenske jezike uvrštava u IV. kategoriju po težini učenja za osobe kojima je engleski jezik materinski. Hrvatski je teško naučiti i za savladavanje treba otprilike 1100 sati. U V. su kategoriji oni jezici koji su najteži: arapski, kineski, korejski i japanski. Za njih je potrebno 2200 sati učenja kako bi se savladala vještina govorenja i pisanja.

Pokušajte upamtiti imena protagonista filma i neke riječi koje pripadaju njihovom materinskom jeziku.

slička iz filma Moj materinski

Projekcija

<https://youtube.com/watch?v=KtSRxIBioR4>

Doživljaji učenika

Učenici iznose dojmove o filmu.

Razgovor u skladu s učeničkim odgovorima o imenima protagonista, riječima koje rabe, sličnostima i razlikama s hrvatskim jezikom.

Interpretacija filma

Kako se zovu protagonisti filma i koje jezike govore uz hrvatski?

Emily govori poljski (majka je Poljakinja), Tatjana ruski i ukrajinski (roditelji su došli iz Ukrajine prije 20 godina), Aneo indonezijski (majka je Indonežanka), Diego španjolski i engleski (obitelj je prije dvije godine stigla iz Bolivije).

Jeste li upamtili neke riječi iz tih jezika?

Padruški su na ruskom prijateljice, a *przyjaciele* (pšijačele) na poljskom.

Sikat gigi na indonezijskom znači operi zube.

Despacito na španjolskom znači polako.

Materinski jezik na ruskom je rodnoy jazyk (rodnoj jazik), a na poljskom język ojczysty (jezik ojčisti).

Emily, Tatjana, Aneo i Diego su inojezični učenici, inojezičari. Objasnite.

Hrvatski je njihov drugi jezik, prvi jezik je onaj koji su naučili u obitelji.

Inojezični učenici dolaze iz različitih jezičnih i kulturnih sredina i potrebna im je stalna inkluzivna podrška učitelja i ostalih učenika.

Tko je posljednji došao u razred? Tko mu je pomagao?

Aneo se razveselio dolasku Diega u razred i pomagao mu da se uklopi jer je znao kako se on osjećao kad je došao u novu sredinu u 2. razredu.

Naši protagonisti završavaju osmi razred osnovne škole. Kako zamišljaju svoju budućnost?

Emily bi voljela studirati poljski u Krakovu, Tatjana želi nastaviti svirati i baviti se umjetnošću, dizajnom. Aneo će biti programer, a Diego trenirati nogomet profesionalno.

sličica iz filma *Moj materinski*

OBILJEŽJA DOKUMENTARNOG FILMA

Koga upoznajemo u početnim kadrovima i u kojim su filmskim planovima prikazani?

Tatjana (polublizi plan) svira klavir. Tatjana, Emily i Aneo u (total plan) preskaču uže na satu tjelesnog. Tatjana i Emily u razredu (blizi plan) pišu u bilježnicu.

Nakon upoznavanja protagonista slijedi naslov filma.

Kadrovi koji prethode naslovu filma zovu se predšpica.

U filmu se koriste arhivske snimke dok su protagonisti bili mlađi. Imenujte te kadrove.

Protagoniste upoznajemo dok su pohađali drugi razred osnovne škole, kadrovi prikazuju članove njihovih obitelji. Igraju se sa psom, peku palačinke, s majkama pjevaju poljsku ili indonezijsku himnu, otac svira rog... a zatim ih vidimo kako izgledaju u trenutku snimanja filma kao osmaši.

Arhivske snimke doprinose atmosferi i razumijevanju teme filma – prikazano je odrastanje inojezičnih učenika i kako njeguju svoj materinski jezik, svoj identitet.

Kako se zovu takvi kadrovi kad protagoniste vidimo u krugu obitelji.

Opisni kadrovi koji upoznaju gledatelja s raspoloženjem likova i prostorom u kojem se radnja događa.

Glazba je na početku, tijekom i na kraju filma. Tko svira, a tko pjeva?

Tatjana i njezin tata sviraju klavir i rog, Emily i mama pjevaju poljsku himnu, a Aneova mama pjeva indonezijsku himnu. Na kraju filma Diego i prijatelji pjevaju na španjolskom.

Kako se zove glazba koja ima izvor u određenom kadru, prizoru?

Prizorna glazba (*ambijentalna ili zatečena*) potječe iz filmskog prizora i smatra se realističnom.

Kako biste definirali neprizornu glazbu?

To je popratna, pozadinska ili dodana glazba koja nema izvor u prizorima filma.

Opišite što se događa u završnim kadrovima filma.

Protagonisti stoje u knjižnici i smiješe se u kameru, u ruci drže predmete koji ih dodatno opisuju. Tatjana drži sliku cvijeća koju je sama naslikala, a Diego ima loptu. To je niz polublazih kadrova.

Filmska vinjeta – svi su protagonisti na okupu.

Zaključite kojem filmskom rodu pripada ovaj film i koja su njegova obilježja.

Dokumentarni film - stvarni ljudi u stvarnim prostorima, protagonisti se predstavljaju imenom i prezimenom, iznose svoje priče o školovanju kao inojezičari i planove o budućnosti. Cijelo vrijeme likovi gledaju u kameru, svjesni su da ih se snima, odgovaraju na postavljena pitanja članova filmske ekipe.

Vrednovanje

Označi tvrdnju emotikonom po izboru.

1. Naučio/naučila sam što je prizorni, a što neprizorni zvuk.

2. Film me potaknuo na učenje još jednog stranog jezika.

3. Volim gledati dokumentarne filmove.

4. Bio sam aktivan / bila sam aktivna tijekom svih aktivnosti.

Izborni zadatak

Uz Europski dan jezika, 26. 9., ili Dan Europe, 9. 5. snimi mobitelom film u trajanju do 3 min.

Koliko jezika govoriš, toliko vrijediš!

sličice iz filma Moj materinski

Jako loš naslov

dokumentarni film

2018.

13' 40"

Radionica dokumentarnog filma na 20. Školi medijske kulture

Varaždin, 2018.

Voditelj radionice: Tomislav Mršić

Stručni suradnici: Alan Stanković, Hrvoje Mršić

Polaznici: Olena Avramenko, Bela Bračko-Milešević, Božana Damjanić Majdak,
Goran Ivić, Stojanka Lesički, Iva Mihalić Krčmar, Tina Novak,
Nikolina Pavlačić, Gabriela Prpić, Marko Rajić

Producentica: Vera Robić-Škarica

sličica iz filma *Jako loš naslov*

Sinopsis

Kolodvorska ulica jedna je od najljepših ulica u Varaždinu koja vodi od Željezničkog kolodvora prema centru grada. Bivši i sadašnji stanovnici govore o njezinim zlatnim vremenima. Tijekom snimanja i montaže polaznici namjerno griješe kako bi ukazali na nepotrebne greške koje treba izbjegavati u realizaciji dokumentarnih filmova.

Obrada dokumentarnog filma u predmetnoj nastavi (5. – 8. razred)

Predmetno područje

C. Kultura i mediji

OŠ HJ C.5.3. / OŠ HJ C.6.3. / OŠ HJ C.7.3. / OŠ HJ C.8.3.

Učenik posjećuje kulturne događaje u fizičkome i virtualnome okružju.

Jezično-komunikacijsko područje

OŠ HJ A.7.1. Učenik razgovara primjenjujući vještine razgovora u skupini.

OŠ HJ A.8.1. Učenik govori i razgovara i sudjeluje u raspravi.

Umjetničko područje

OŠ LK A.5.3. / OŠ LK A.6.3. / OŠ LK A.7.3. / OŠ LK A.8.3. Učenik se u vlastitome radu koristi tehničkim i izražajnim mogućnostima novomedijskih tehnologija.

Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije

A.3.1. Učenik samostalno odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju.

A.3.2. Učenik se samostalno koristi raznim uređajima i programima.

C.3.3. Učenik samostalno ili uz manju pomoć učitelja procjenjuje i odabire potrebne među pronađenim informacijama.

Učiti kako učiti

A.3.1. Učenik samostalno traži nove informacije iz različitih izvora, transformira ih u novo znanje i uspješno primjenjuje pri rješavanju problema.

A.3.3. Učenik samostalno oblikuje svoje ideje i kreativno pristupa rješavanju problema.

A.3.4. Učenik kritički promišlja i vrednuje ideje uz podršku učitelja.

Odgojno-obrazovni ishodi

Učenik iznosi dojmove o filmu, interpretira dokumentarni film.

Učenik izražava vlastito mišljenje i sudjeluje u raspravi.

Učenik uočava montažne postupke u filmu.

Učenik aktualizira temu filma.

Učenik definira obilježja filmskog jezika u edukativnom dokumentarnom filmu.

Učenik razvija filmsku pismenost.

Motivacija

stičica iz filma *Jako loš naslov*

Vjerojatno ste nekada snimili video na ljetovanju, putovanju ili rođendanskoj proslavi i baš kad ste ga htjeli objaviti na društvenim mrežama, uočili ste da snimka nije kvalitetna. Možda je blijeda ili tamna, ponekad snimljeno „curi“ iz kadra, a ton je loš, nerazgovijetan.

Jeste li ponovili snimanje? Zašto je drugi pokušaj bio uspješniji?

Autori filma *Jako loš naslov* namjerno su griješili tijekom snimanja. Otkrijte zašto i pokušajte upamtiti neke početničke greške. Obrazložite kako su se mogle izbjeći tijekom snimanja ili u montaži.

Projekcija

<https://vimeo.com/showcase/5391473?video=288165514>

Doživljaji učenika

Učenici iznose dojmove o filmu. Razgovor u skladu s učeničkim odgovorima o uočenim greškama – predugi naslov, nerazgovijetan ton, ponavljanje kadrova, nepotrebni montažni prijelazi...

Interpretacija filma

Kome je ovaj edukativni dokumentarni film namijenjen?

Mladim filmskim stvarateljima, filmskim početnicima, članovima i voditeljima filmskih družina.

Na koju grešku upozoravaju autori na početku, na špici filma?

Upozoravaju na previše teksta, nepotrebno opširnu posvetu stvarateljima dokumentarnih filmova.

„Rad na dokumentarnom filmu nalik je uzbudljivom i nepredvidljivom putovanju.

Istančan istraživački duh, strpljivost, upornost, inovativnost, avanturizam, kreativnost, požrtvornost samo su neke od odlika dobrog dokumentarista.

No, iako je put od ideje do filma ispunjen dobrim namjerama, česte su i brojne pogreške.

Ovo je priča o njima.

Jedna od njih je i ispisivanje previše teksta na ekranu.“

Tako su autori u špici najavili temu filma. Oblikujte temu svojim riječima.

Česte i brojne nenamjerne pogreške koje nastaju tijekom pričanja/snimanja filmske priče.

Autori filma donose i zanimljivu priču o značaju jedne ulice u životu grada. Imenujte grad i ulicu u kojoj su snimljeni kadrovi filma.

Film je snimljen u Varaždinu, u Kolodvorskoj ulici.

Kada se pojavljuje naslov filma i koja se pogreška ističe odabirom naslova – *Jako loš naslov*.

Naslov se pojavljuje nakon kadrova zgrada u Kolodvorskoj ulici i izjava dvoje sugovornika koji govore o uređenju ulice i povezivanju Željezničkog kolodvora s centrom grada.

„Česta je pogreška i krivi naslov filma.“

Kadrovi Željezničkog kolodvora, ulice, zgrada i izjave sugovornika nisu u logičnoj vezi s naslovom filma.

U kakvom je stanju najčešće kamera tijekom snimanja, statičnom ili dinamičnom? Objasnite.

Kamera je statična, nepomična, nalazi se na stativu. Statičnom se kamerom stvara osjećaj objektivno prikazanog svijeta – tzv. objektivni kadar.

Statična kamera u usporedbi s dinamičnom, omogućuje lakše komponiranje kadra i bolju redateljstvu kontrolu nad pokretima i kretanjem sugovornika ili vozila.

Dinamična se kamera često rabi u subjektivnim kadrovima kad se svijet prikazuje na način kako ga vidi jedan ili više likova iz filma.

U pojedinim kadrovima snimatelj snima kamerom iz ruke dok se kreće Kolodvorskom ulicom. Kako se još naziva takva kamera (način snimanja) i zbog čega se rabi?

Kamera iz ruke ili snimanje iz ruke naziva se još i slobodnom kamerom. Snimljena je slika nemirna, nepravilna i pridonosi dojmu autentičnosti.

Slobodna se kamera rabi i u svim situacijama kad nije moguće snimati sa stativa iako se početnicima preporučuje snimanje sa stativa kako bi izbjegli neoštre, zamagljene snimke.

Jesu li svi sugovornici u filmu dobro predstavljani, potpisani?

Kod prvog sugovornika navedeno je samo ime i prezime.

„Ne zaboravite prikupiti potrebne podatke za potpis sugovornika.“

Npr. Spomenka Težak, muzejska savjetnica; Eva Morandini, stanarka; Zoran Vinceković, bivši stanar

Koja je uloga starih fotografija, arhivskog materijala u filmu?

Sugovornici pričaju o prošlim vremenima i starim se fotografijama dokumentira izgled Kolodvorske ulice s kraja 19. st., 1885. godine počeli su radovi na njezinu uređenju.

Navedite nekoliko grešaka koje su istaknute u filmu, a nastale su prilikom intervjuiranja sugovornika. Npr. u kojem smjeru sugovornici trebaju gledati za vrijeme trajanja intervjua, u kakav ih prostor treba smjestiti s obzirom na izvor zvuka, kakva pitanja nisu poželjna.

Opišite te scene prisjećajući se istaknutih šaljivih komentara.

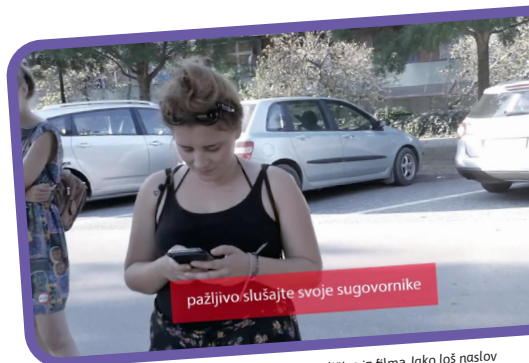
„Objasniti sugovorniku kamo gledati i s kim razgovarati.“

Za vrijeme intervjua sa stanarkom o arhitektima koju su projektirali kuću, sugovornica neprestano okreće glavu desno-lijevo što nju (i gledatelje) ometa u praćenju razgovora.

„Smjestite sugovornika u kontekst priče. Ovo nije priča o grmlju.“

Dok sugovornica govori o djedu slavnom arhitektu koji je 1905. sagradio kuću u secesijskom stilu, sjedi u vrtu okružena zelenilom. U dobro komponiranom kadru sugovornicu je trebalo prikazati ispred te prve secesijske građevine u Varaždinu.

„Buka i reklama nisu vaš saveznik u kadru. Osim ako ne snimate film o buci i reklamama.“

slička iz filma *Jako loš naslov*

Bivši stanar stoji ispred kioska Tiska i priča o važnosti gradnje ulice, povezanosti kolodvora i centra grada. Od buke automobila vrlo se slabo razumije o čemu govori.

Tijekom intervjua sa sugovornicom koja sjedi za stolom u dnevnoj sobi, u drugom je planu uključen TV-prijamnik pa njegov pojačani ton ometa razgovor.

„Ako postavljate sugestivna pitanja, odgovor bi vas mogao iznenaditi.“

Nakon dugačkog i sugestivnog pitanja sugovornica potvrdno klima glavom i odgovara jednom riječju – da!

Zašto je potrebna dobra priprema za intervju sa sugovornikom (istraživačko novinarstvo)?

„Dobra priprema zлата vrijedi.“

Ako se novinar nije dobro pripremio, odgovori sugovornika bit će nepotpuni ili netočni. Doći će do zastajkivanja u odgovorima i nepotrebne šutnje.

Kako se ponaša filmska ekipa s druge strane kamere? Slušaju li sugovornike?

„Pažljivo slušajte svoje sugovornike.“

Članovi filmske ekipe gledaju u mobitele, pišu poruke, ne prate intervju, ne nalaze se u blizini kamere ili ne slušaju sugovornike. Nezainteresirani novinari ne mogu dobiti zanimljive odgovore od sugovornika.

Nakon snimanja slijedi pregled materijala i montaža. Koje greške mogu nastati u montaži filma?

„Ne izvlačite izjave iz konteksta.“

Takvim manipulacijama, koje nastaju kad se namjerno krata izjava sugovornika, nameće se suprotno mišljenje od onoga što su sugovornici izjavili dok je kamera bila uključena.

„Ne koristite se nekim montažnim postupcima samo zato što vam se sviđaju.“

Montažne spona - pretapanje, usporavanje ili ubrzavanje kadrova treba rabiti s razlogom.

Pretapanje je filmska interpunkcija koja se najčešće upotrebljava kad se želi sugerirati prolaženje vremena između dva prizora.

Ubrzavanje ili usporavanje kadrova utječe na ritam filma. Ako se radnja prikazuje u kraćim i ubrzanim kadrovima, ritam se pojačava, npr. u akcijskim filmovima ili nijemim komedijama.

Usporeni pokret, kada je brzina snimanja veća od brzine projekcije, najčešće se koristi u igranom filmu kao filmsko izražajno sredstvo.

stičica iz filma *Jako loš naslov*

U montaži filma dodaje se i glazba. U kojoj je sceni istaknuta pogrešan odabir glazbe?

„Kriva primjena glazbe može promijeniti željeni doživljaj filma.“

U sceni kad djeca trče ulicom potpuno je nepotrebno dodana dramatična glazba primjerena akcijskim filmovima.

Zašto je potrebno snimiti dva ili tri puta više materijala od onoga što će ući u završnu verziju filma?

„Budite sigurni da ste snimili dovoljno materijala. Ponavljanje istih kadrova nije rješenje.“

Koji je kadar ponovljen?

Nepotrebno je ponovljen kadar u kojem djeca trče ulicom.

Prisjetite se što su izjavili sugovornici pri kraju filma, što za njih znači živjeti u Kolodvorskoj ulici? Što su poručili u svojim iskrenim izjavama?

To je ulica koja služi za primjer i danas jer nikada kasnije u Varaždinu nije napravljena ulica te kvalitete.

Kolodvorskoj nedostaju turistički obilasci za širu javnost jer je puna znamenitosti.

Dišemo s tom kućom, s tom ulicom, ona je živa, lijepo nam je tu.

Ostala je ista, za mene najljepša ulica na svijetu!

Jedna je stanarka iznijela suprotno mišljenje. Koje?

Za nju i ostale sustanare u kući najbolje bi bilo kad bi našli adekvatnog kupca koji bi kupio njihovu oronulu zgradu. (Neki bi rado odselili iz Kolodvorske.)

Kako tumačite poruku autora filma na samome kraju?

„Od jako lošeg naslova lošiji je samo jako loš kraj.“

Zvonjava mobitela tijekom zadnjeg intervjua prekida intervju i film.

To je i poruka budućim filmašima – obavezno isključite ton mobitela na snimanju kako ne biste morali ponavljati već snimljene kadrove. Ponekad nije ni moguće ponovno snimiti dobre spontane reakcije sugovornika.

sličica iz filma *Jako loš naslov*

Vrednovanje

Tri – dva – jedan!

1. Imenuj tri pogreške koje treba izbjeći tijekom intervjuiranja sugovornika u filmu.

2. Imenuj dvije pogreške koje mogu nastati tijekom montaže filma.

3. Imenuj jednu pogrešku koju treba izbjeći na snimanju da bi zvuk u filmu bio razumljiv.

Provjeri točnost svojih odgovora.

1. a) Sugovornici nisu dobili uputu u kojem smjeru trebaju gledati tijekom davanja intervjua.
b) Novinar je nepripremljen, ne zna što bi pitao sugovornika.
c) Novinar postavlja previše sugestivna pitanja sugovorniku.
d) Sugovornici tijekom intervjua trebaju biti smješteni u prostor koji odgovara kontekstu priče.
2. a) U montaži se ne treba koristiti neopravdanim i nepotrebnim montažnim postupcima.
b) Ne smiju se izvlačiti izjave sugovornika iz konteksta i mijenjati smisao rečenoga tijekom intervjua.
c) U montaži se ne dodaje glazba koja nije u skladu s temom i doživljajem filma.
d) Ne treba ponavljati iste kadrove, naročito kad nemaju nikakvu izražajnu svrhu.
3. a) Izvor ometajućeg zvuka treba utišati tijekom intervjua.
b) Sugovornike ne bi trebalo intervjuirati na prometnim raskršćima.

Izborni zadatak

za sat izvannastavne aktivnosti (filmska družina) ili sat razrednika

SNIMI INTERVJU S NEKIM OD ČLANOVA OBITELJI ILI PRIJATELJEM

- pripremi se i **postavlja zanimljiva i poticajna pitanja**
(Kako si se osjećao/osjećala kad si...?, Zašto ti je važno...?)
- pusti sugovornika da ispriča **priču bez prekidanja**
- kameru/mobitel drži vodoravno i **stabilno**
- snimaj u **mirnom prostoru, nemoj snimati u bučnoj prostoriji**
- snimaj i **reakcije**, ne samo izjave sugovornika
- ako možeš, snimi intervju iz dva različita kuta snimanja

U montaži se stvara priča!

- **izreži** nepotrebne dijelove intervjua
- **ako je potrebno dodaj besplatnu glazbu** (ne krši autorska prava)
- dodaj **uvodnu špicu – naslov filma i odjavnu špicu – navedi autore filma**

Besplatni montažni programi: CapCut, Filmora (mobitel); DaVinci Resolve (PC/Mac).

Provjeri **čuje li se dobro zvuk i je li slika jasna.**

Pokaži film prijateljima ili ukućanima prije javnog gledanja u razredu.

Poslušaj njihove konstruktivne kritike.

Upamti!

Ako imaš zanimljivu temu, dobru priču, iskreni intervju – tvoj će film biti zanimljiv i snažan, bez obzira na opremu!

sličica iz filma *Jako* (oš naslov)

Ćaće i Maris

dokumentarni film

2025.

9' 55"

Filmska družina ZAG, OŠ Marije Jurić Zagorke, Zagreb

Emma Dedić, 14 g., Ema Rašić, 14 g., Mak Miškec, 13 g., Marta Veličković, 13 g.

Voditeljice družine: Melita Horvatek Forjan, Nataša Jakob

Nagrade:

3. nagrada, 63. Revija hrvatskog filmskog stvaralaštva djece, Metković, 2025.

Top 10 filmova, 13. Smotra hrvatskog školskog filma, Metković, 2025.

14. Festival djece Mediterana DUFF, Dubrovnik, 2025.

13. FIFES, Festival smijeha, Luka, 2025.

sličica iz filma Ćaće i Maris

Sinopsis

Maris je već sedam godina polaznica Dramskog studija ZKM-a, a njezin otac, ćaće, Frano stalni je član ansambla Zagrebačkog kazališta mladih od 2006. godine. Frano i Maris uživaju na kazališnim daskama u glumi, plesu i pjevanju.

Obrada dokumentarnog filma u predmetnoj nastavi (5. – 8. razred)

Predmetno područje

C. Kultura i mediji

OŠ HJ C.5.3. / OŠ HJ C.6.3. / OŠ HJ C.7.3. / OŠ HJ C.8.3.

Učenik posjećuje kulturne događaje u fizičkome i virtualnome okružju.

Jezično-komunikacijsko područje

OŠ HJ A.7.1. Učenik razgovara primjenjujući vještine razgovora u skupini.

OŠ HJ A.8.1. Učenik govori i razgovara i sudjeluje u raspravi.

Umjetničko područje

OŠ LK A.5.3. / OŠ LK A.6.3. / OŠ LK A.7.3. / OŠ LK A.8.3. Učenik se u vlastitome radu koristi tehničkim i izražajnim mogućnostima novomedijskih tehnologija.

Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije

A.3.1. Učenik samostalno odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju.

A.3.2. Učenik se samostalno koristi raznim uređajima i programima.

C.3.3. Učenik samostalno ili uz manju pomoć učitelja procjenjuje i odabire potrebne među pronađenim informacijama.

Učiti kako učiti

A.3.1. Učenik samostalno traži nove informacije iz različitih izvora, transformira ih u novo znanje i uspješno primjenjuje pri rješavanju problema.

uku A.3.4. Učenik kritički promišlja i vrednuje ideje uz podršku učitelja.

uku B.3.4. Učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate, procjenjuje ostvareni napredak te na temelju toga planira buduće učenje.

Odgojno-obrazovni ishodi

Učenik iznosi dojmove o filmu.

Učenik izražava vlastito mišljenje i sudjeluje u raspravi.

Učenik prepoznaje i izdvaja sadržaje koji promiču pozitivne vrijednosti.

Učenik prepoznaje dokumentarni film kao filmski rod.

Učenik prepoznaje i razlikuje filmska izražajna sredstva (kadar, plan, zvuk).

Učenik razvija filmsku pismenost.

Motivacija

Koja vam je omiljena kazališna predstava ili igrokaz? Obrazložite svoj odabir.

Postoji li u vašoj školi dramska ili recitatorska družina? Jeste li glumili ili recitali na nekom javnom događanju? Kako ste se osjećali?

Koji je vaš (skriveni) talent? Sport, ples, gluma, matematika...?

Talent je iznimna darovitost u određenom području, npr. umjetničkom, znanstvenom ili sportskom.

“Ja nemam neke posebne talente. Samo sam jako radoznao.” – Albert Einstein

Što o glumi i kazališnoj umjetnosti misle protagonisti sljedećeg filma. Pokušajte upamtiti kada i gdje su napravili prve glumačke korake.

slička iz filma Čaće i Maris

Projekcija

<https://www.youtube.com/watch?v=lrr7sdqZr-c>

Doživljaji učenika

Učenici iznose dojmove o filmu. Razgovor u skladu s učeničkim odgovorima o glumačkim početcima (Frano u vrtiću, Maris u ZKM-u), ulozi i vrijednosti kazališta, kazališnih predstava u današnjem užurbanom životu.

Interpretacija filma

Kako film započinje, što vidimo, a što čujemo?

Film započinje nizom upečatljivih fotografija koje prikazuju Dubrovnik i njegove znamenitosti, a u off-zvuku (zvuku izvan kadra) protagonist filma Frano Mašković krasnoslovi *Himnu slobodi*.

Himna slobodi završna je himna iz pastoralne drame Dubravka dubrovačkog pjesnika Ivana Džive Gundulića (17. st.). Himnu je uglazbio Jakov Gotovac 1928., a od 1953. godine Himna slobodi izvodi se na otvaranju Dubrovačkih ljetnih igara.

Prisjetite se koja je uloga off-zvuka u filmovima?

To je zvuk koji dolazi izvan kadra, izvor zvuka nalazi se izvan vidnog polja kamere. Zvuk je neodvojivi dio slike i bitan je za razumijevanje onoga što se događa na filmu. Tim neprizornim zvukom produbljuje se emocionalni kontekst – ljubav prema Dubrovniku.

Zašto su Dubrovnik i Himna slobode važni glavnom protagonistu Frani?

Glavni lik odrastao je u Dubrovniku, najljepšem gradu na svijetu. Proveo je djetinjstvo pomalo dosadno iz perspektive današnjih tinejdžera bez gadžeta (mobitela, tableta) čitajući stripove, igrajući nogomet i plivajući. U vrtiću je počeo glumiti, njegova prva uloga bila je uloga Oblaka u lutkarskoj predstavi.

U kojem filmskom planu vidimo protagoniste filma nakon naslova Čaće i Maris dok hodaju prema školi? Koja je uloga takvog filmskog plana?

Vidimo ih u total planu. Uloga total plana ili širokog kadra opisivanje je prostora u kojem se lik nalazi. Ljudska figura vidljiva je u potpunosti, od glave do pete, dok se udaljuje od kamere.

Imenujte filmski plan u kojem glumac Frano dok govori o svom djetinjstvu i glumačkim počecima u zatvorenom prostoru.

Prikazan je u blizom ili bliskom planu, od glave do poprsja.

Što je bitno obilježje blizog plana?

Blizi plan usmjerava gledatelja na izraze lica, geste i emocije lika koji je prikazan u kadru.

Filmski planovi usmjeravaju gledateljevu pozornost na bitno unutar pojedinog kadra. Nizanje različitih filmskih planova omogućuje gledatelju pregledno praćenje filmske radnje.

Maris upoznajemo na satu dramske družine. U total planu vidimo nju i prijatelje kako se kreću prostorom slijedeći upute dramske voditeljice. Je li kamera statična ili dinamična?

Kamera je statična, nepomična tijekom cijeloga trajanja kadra. Statična kamera ostavlja dojam statičnoga kadra iako laganim pokretima, pomicanjem kamere snimatelj prati dinamičan prizor.

Maris i Frano u kazališnoj garderobi listaju knjigu i razgovaraju o predstavi Hamlet. Razmisлите zašto je ta scena snimana kamerom iz ruke?

Tijekom snimanja blizih i krupnih planova kamera se nalazi u blizini protagonista što gledatelja uvodi u središte zbivanja. Kamera prati njihove pokrete, geste i izraz lica. Tako se postiže neposrednost pripovijedanja u dočaravanju emocija protagonista. Maris i tata dobro su raspoloženi, smiju se dok se prisjećaju čitačkih proba za predstavu Hamlet.

sličica iz filma Čaće i Maris

Za vrijeme intervjua u knjižnici Frano i Maris prikazani su u dvoplanu. Pokušajte definirati taj filmski kadar.

Dvoplan je filmski kadar koji prikazuje dva lika u međusobnom odnosu u blizom, polublizom ili američkom planu. Fokus je na oba lika unutar istog kadra jer prikazuje njihovu interakciju, međusobni odnos ili dijalog.

Osim govora, što još čini zvučnu sliku ovog filma?

U zvučnoj slici čujemo instrumentalnu glazbu uz najavnu i odjavnu špicu filma te Marisino pjevanje pjesme iz mjuzikla.

Kako zovemo zvuk u kadru u kojem vidimo i čujemo da Maris pjeva?

To je prizorni zvuk jer je njegov izvor vidljiv i čujan u kadru. Govor, glazba i šumovi koji nastaju unutar kadra predstavljaju prizorne zvukove, njih čuju likovi unutar filma, kao i gledatelji.

Osim fotografija prepoznatljivih dubrovačkih lokaliteta još se neke fotografije pojavljuju u filmu. Prisjetite se u kojim dijelovima filma.

Fotografije Frane Maškovića iz filmova ili predstava (Osmi povjerenik, Hamlet) i fotografije članova obitelji Mašković (na Stradunu i u trenutcima odmora).

Zašto film ima naslov Čaće i Maris?

Čaće je naziv od milja za oca, tatu u pojedinim hrvatskim govorima, narječjima. Frano je svog oca oduvijek zvao čaće pa mu je drago kad i Maris njega tako zove.

Frano Mašković poznat je po nadimku Mačak, kako ga je naslijedio?

Maškovići su podrijetlom iz Blata na Korčuli gdje se mačka naziva maška pa otuda i njegov nadimak kao izvedenica prezimena.

Kako Maris zamišlja svoju glumačku budućnost? U kojim bi predstavama voljela glumiti?

Voljela bi glumiti u mjuziklima jer voli plesati i pjevati, čaće ju je vodio na mjuzikl *Ljepotica i zvijer*.

Zašto su kazalište i kazališna umjetnost važni? Prisjeti se Franine poruke na kraju filma.

„Kazalište je predivan odgovor na ovo današnje užurbano vrijeme u kojem živimo i koje nas gazi.“

U vremenu brzih poruka, pitanja i odgovora kazalište nam daje vrijeme za predah, možemo se opustiti u gledalištu, udahnuti, prepustiti osjećajima gledajući predstavu. U kazalištu publika doživljava intenzivne emocije, poput straha ili suosjećanja prema likovima što gledateljima omogućuje emocionalno pražnjenje, oslobađanje napetosti.

Katarza, grč. katharsis - pročišćenje

Ima li ovaj film obilježja igranog ili dokumentarnog filma?

Čaće i Maris ima obilježja dokumentarnog filma jer kamera prikazuje događaje iz stvarnog života likova. Protagonisti su svjesni da ih kamera snima tijekom intervjua u knjižnici i razredu ili na satu dramskih improvizacija, na pozornici i dok razgovaraju u glumačkoj garderobi.

Imenujte scenu u kojoj Frano stvarno glumi, transformira se u drugi lik.

To je scena u kojoj se Frano glasom transformira u uloge Scara i Simbe, likove iz animiranog filma Kralj lavova. Objašnjava da su to trikovi animacije lika glasom i zašto je glas bitan tijekom sinkronizacije animiranih filmova.

sličica iz filma Čaće i Maris

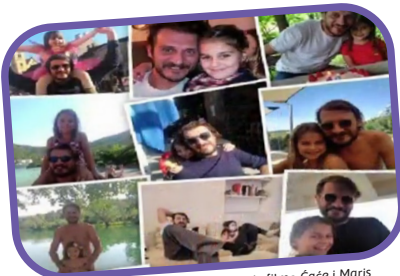

Izborni zadatak

Napravi izbor obiteljskih fotografija snimljenih tijekom nekoliko godina.

Napravi fotokolaž u nekoj od besplatnih aplikacija – Pic Collage, Fotor, Canva i Photo Editor by Aviary. Aplikacije nude razne predloške, naljepnice, tekstualne opcije i alate za uređivanje koji omogućuju kombiniranje više fotografija u jedan kolaž.

Možeš prilagođavati izgled, dodavati kreativne efekte i razveseliti članove obitelji prigodnim poklonom za rođendan.

sličica iz filma Čaće i Maris

Vrednovanje

Provjeri svoje filmsko znanje. Zaokruži ili dopuni.

1. Filmska izražajna sredstva nisu: a) onomatopeja i aliteracija

b) kadar i plan

c) montaža i gluma

2. Kadar u kojem se kamera ne miče naziva se _____.

3. Krupni plan ukazuje na: a) psihološko stanje lika

b) fizičko stanje lika

c) veselo stanje lika

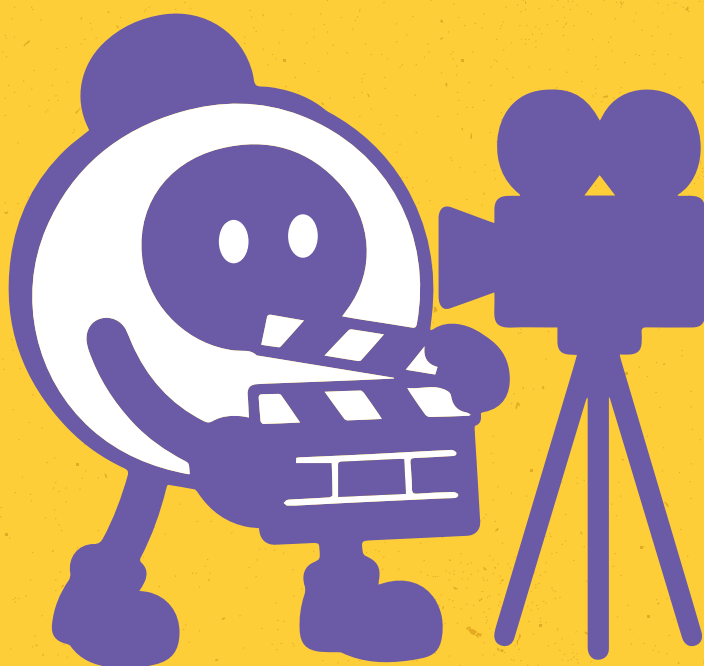
4. Neprizorni zvuk ima izvor u kadru. T N

5. Drugi naziv za OFF-zvuk je _____.

Provjeri točnost svojih odgovora.

1. a) 2. statičan kadar 3. a) 4. N 5. neprizorni zvuk

Igrani filmovi

Igrani (*narativni, fabularni*) film zasnovan je na stvarnoj ili izmišljenoj priči. U igranom filmu glumci *glume*, izgovaraju naučeni tekst. Prvi igrani filmovi bili su crno-bijeli i bez zvuka, nijemi filmovi, a prikazivali su se uz klavirsku pratnju. Prvi zvučni film *Pjevač jazz* iz 1927. godine. I prvi hrvatski igrani film *Brcko u Zagrebu*, bio je bez zvuka, a snimljen je 1917. godine. Najčešće su podvrste ili žanrovi igranoga filma: komedija, kriminalistički, ljubavni, znanstvenofantastični film, film strave ili horor... Filmska adaptacija je prilagodba, najčešće, književnog djela za izvođenje na filmu.

Odabrani filmovi u priručniku: *Pravda*, *Bijeg* i *Strah* kratkometražni su igrani filmovi (trajanje do 30 min) u kojima glumci profesionalci i amateri glume prema unaprijed napisanom scenariju i knjizi snimanja.

naslovna fotografija filma *Pravda*

Pravda je crno-bijeli nijemi film Ante Babaje nastao adaptacijom istoimene novele Vladana Desnice. Jedan čovjek na ulici počne tući ženu i izazove sveopću tučnjavu. Snimljen je 1966. i danas vrlo aktualan film.

slička iz filma *Bijeg*

Bijeg je igrani film nastao u Filmskoj radionici HFS-a za djecu i mlade tijekom ljetnih praznika u Kraljevici. Polaznici su svoju ideju, uz stručno vodstvo voditeljica radionice, raspisali u sinopsis, scenarij i knjigu snimanja. Jedna bezazlena dječja igra skrivača postaje napeta igra bijega od nekoga ili nečega nepoznatog.

slička iz filma *Strah*

Strah je kratkometražni igrani film nastao na Radionici igranog filma na 4. Školi medijske kulture pod mentorstvom redatelja Zorana Tadića. U kratkom napetom filmu glavni lik, turistkinja, posjećuje izložbu i osjeća nelagodu zbog muškarca kojeg susreće.

Analizom odabranih filmova učenici će utvrditi pojmove: gluma u filmu, filmska priča, razvoj događaja, zaplet, napetost radnje i žanrovi (horor, triler) u igranom filmu.

Pravda

igrani film

1962.

10' 0"

Režija: Ante Babaja

Scenarij: Ante Babaja

Prema noveli Vladana Desnice - Pravda

Uloge: Boris Festini, Fahro Konjhodžić, Ivo Kadić, Andro Marjanović, Dara Vukić

Kamera: Tomislav Pinter

Montaža: Boris Tešija

Glazba: Anđelko Klobučar

Nagrade: 1. nagrada, International Short Film Festival, Oberhausen
Zlatna medalja, Bergamo
3. nagrada, Festival dokumentarnog i kratkometražnog filma, Beograd

sličica iz filma Pravda

Sinopsis

Muškarac tuče ženu na javnom mjestu što kod slučajnih prolaznika stvara dvojbu: umiješati se ili ne. Glavni lik, koji je u početku promatrač, na kraju se pridružuje tučnjavi i biva uhićen.

Obrada igranog filma u predmetnoj nastavi (7. i 8. razred)

Predmetno područje

C. Kultura i mediji

OŠ HJ C.7.3. / OŠ HJ C.8.3.

Učenik posjećuje kulturne događaje u fizičkome i virtualnome okružju.

Jezično-komunikacijsko područje

OŠ HJ A.7.1. Učenik razgovara primjenjujući vještine razgovora u skupini.

OŠ HJ A.8.1. Učenik govori i razgovara i sudjeluje u raspravi.

Umjetničko područje

OŠ LK A.7.3. / OŠ LK A.8.3. Učenik se u vlastitome radu koristi tehničkim i izražajnim mogućnostima novomedijskih tehnologija.

Osobni i socijalni razvoj

A.3.2. Učenik upravlja emocijama i ponašanjem.

A.3.3. Učenik razvija osobne potencijale.

B.3.1. Učenik obrazlaže i uvažava potrebe i osjeća druge.

B.3.2. Učenik razvija komunikacijske kompetencije i uvažavajuće odnose s drugima.

Odgojno-obrazovni ishodi

Učenik iznosi dojmove o filmu.

Učenik izražava vlastito mišljenje i sudjeluje u raspravi.

Učenik prepoznaje i izdvaja sadržaje koji promiču pozitivne vrijednosti.

Učenik aktualizira temu i poruku filma, satira i alegorija društvenih zbivanja.

Učenik definira pojam filmska adaptacija.

Učenik prepoznaje igrani film kao filmski rod.

Učenik uočava obilježja filmskog jezika (gluma, filmski plan, kut snimanja, elipsa kao montažni postupak, crno-bijeli nijemi film, filmski trik, filmska glazba).

Motivacija

Kako biste postupili kad biste vidjeli da se dvije osobe tuku na javnom mjestu, na ulici ili trgu kojim prolazite? Biste li samo nastavili svojim putem ili...

Što ljudi danas najčešće rade kad vide tučnjavu?

Snimaju i objavljuju na društvenim mrežama.

Rijetki priskaču u pomoć.

Najava filma

Pogledat ćete kratkometražni film *Pravda* u kojem muškarac tuče ženu na gradskom trgu.

Je li netko priskočio u pomoć?

Kako objašnjavate završetak filma?

Projekcija

<https://www.youtube.com/watch?v=nS4uXHEFJSA>

Doživljaji učenika

Učenici iznose dojmove o filmu. U skladu s učeničkim odgovorima vodi se rasprava o postupcima likova i jesu li očekivali takav završetak.

Interpretacija filma

Opišite početak filma, koga upoznajemo? Kakvi su uvodni kadrovi po duljini trajanja?

Glavni lik, slučajni prolaznik, divi se arhitekturi maloga kamenog primorskog grada. Želi pripaliti cigaretu, no brzo se sakrije iza stupa jer je ugledao muškarca kako bjesomučno udara ženu. Kadrovi su vrlo kratki s mnoštvom rezova kojima se dodatno naglašava besmisao tučnjave: udarac nasilnika – padanje žrtve – novi udarac – dizanje žrtve – ponovni udarac nasilnika.

Elipsa se odnosi na izostavljanje dijela radnje pri prijelazu iz jedne scene u drugu, obično kako bi se sažela radnja ili stvorio određeni ritam u filmu. Elipsa nastaje u montaži filma, izrezivanjem suvišnih kadrova u suradnji redatelja i montažera.

Je li glavni lik pokušao pomoći ženi?

Glavni lik je bespomoćni promatrač i samo se u svojim mislima junači. Odvaži se i izlazi iz svog tijela (kao fiktivni dvojnik) kako bi poput viteza zaštitio bespomoćnu ženu i još jače prebio nasilnog muškarca. Sam sebi slavedobitno plješće dok zamišlja tučnjavu u kojoj on dijeli pravdu.

Specijalnim ili posebnim efektima nastaju filmski trikovi i stvaraju iluziju zbivanja koje se u stvarnosti nije dogodilo.

Što se događa s dolaskom drugog slučajnog prolaznika?

Taj se prolaznik odmah uključuje u tučnjavu, ali ne s namjerom da bi rastavio sukobljene strane. Drugi prolaznik počinje jako udarati muškarca, udarci pljušte na sve strane, kao da gledamo krvavu borbu u ringu. U tom metežu prebijena i okrvavljena žena diže se i odlazi u susjednu ulicu.

Dolaskom svakog novog prolaznika (muškarca s kišobranom, dvojice mladića, stanara u pidžami) tučnjava postaje sve brutalnija. Unatoč tučnjavi neki postupci likova izazivaju smijeh, crni humor. Imenujte ih.

Ugriz za kažiprst i ugriz za nos u krupnom planu, sudionici tučnjave odbijaju se od zidova poput bi-ljarskih kugli, silovati ih udarci bacaju i ponovno dižu suprotno sili gravitacije, tučnjava zaklonjena crnim kišobranom, grimase likova.

Što se dogodilo s muškarcem i ženom koju je tukao?

Žena se nakon nekog vremena vratila i muškarcu dodala maramicu da obriše krv s usta, nasmijali su se, zagrlili, poljubili i zagrljeni otišli niz ulicu.

Kako je tučnjava završila?

Iznenada kako je i započela. Prvi se prolaznik ipak na kraju uključio u tučnjavu i, naravno, izvukao deblji kraj. Dolaskom policajca svi su razbježali, a glavni lik – prolaznik uhićen.

Prokomentirajte završetak filma, je li pravda pobijedila?

Svaki je sudionik tučnjave pravdu drugačije doživljavao. Trenutkom uključenja u tučnjavu ostali sudionici tučnjave okomili su se na pridošlicu. Pravda je teško ostvariva pa glavni lik, koji je bio promatrač do samoga kraja, nastrada zbog nepružanja pomoći ženi – žrtvi.

Redatelj se koristi satirom i alegorijom (prenesenim značenjem) kako bi kritizirao površnost društva u kojem živimo. Satira se temelji na crnom humoru, ismijavanju postupaka sudionika tučnjave.

OBILJEŽJA IGRANOG FILMA

Film je snimljen u crno-bijeloj tehnici, na koju vas vrstu filmova podsjeća?

Tučnjava je prikazana ubrzano kao u crno-bijelim nijemim komedijama.

U ovoj je tučnjavi sve ili crno ili bijelo, nema sredine, strane su u potpunosti suprotstavljene. U crno-bijeloj fotografiji naglašene su izražajne ekspresije glumaca u krupnim planovima: ljutnja, strah, bijes, užas, sreća, ljubav.

Tema je sumorna, crna pa je tučnjava prikazana na karikiran, pretjeran način.

Nedostaje li govor glumaca? Kako je ostvorena zvučna slika u filmu?

Postupci likova vrlo su jasni i bez govora. Neprizorna jazz glazba odlično naglašava raspoloženje likova i apsurdnost situacije u kojoj su se našli. U filmu je jedini prizorni zvuk – zvuk zviždaljke policajca koji prekida tučnjavu.

Prisjetite se kako zovemo filmski plan na početku u kojem vidimo cijeli prostor u kojem se radnja filma događa?

Total ili opći plan.

sličica iz filma Pravda

Imenujte plan u kojem glavni lik prekriva lice rukama.

Krupni plan.

Što se postiže uporabom krupnih planova?

Prikazuju se emocije lika – strah, ljutnja, bijes.

U filmu je kamera najčešće u visini očiju, no u nekim je kadrovima postavljena visoko iznad sudionika tučnjave. Kako zovemo takav kut snimanja ili rakurs?

Gornji rakurs. Najviši gornji rakurs naziva se ptičja perspektiva.

Što se postiže postavljanjem kamere u donji rakurs, žablju perspektivu?

Donji rakurs stvara doživljaj superiornosti osobe koju snimamo i često se koristi za prikaz tiranina, nasilnika.

Glumac utjelovljuje lik i prenosi radnju gledateljima kroz svoju izvedbu. Glumci se koriste svojim izgledom, ponašanjem, mimikom, gestama kako bi što bolje dočarali lik.

Koja vam se glumačka izvedba najviše svidjela?

Razgovor prema odgovorima učenika.

Kojem filmskom rodu pripada Pravda? Definirajte taj filmski rod svojim riječima.

Igrani film nastaje prema filmskoj priči koju tumače glumci. Oni utjelovljuju likove koji sudjeluju u radnji, a priča može biti izmišljena ili se temeljiti na stvarnim događajima.

sličica iz filma Pravda

Vladan Desnica: PRAVDA
(Scena s ulice)

Pravda se temelji na istoimenoj noveli Vladana Desnice.

Jednog nedjeljnog popodneva, prije više godina, vraćajući se s daleke šetnje u grad, naiđem putem na odvratan prizor: nasred ceste čovjek nemilosrdno tuče ženu. Lice mu je imalo razjaren, upravo životinjski izraz. Pograbio nesretnicu za kosu pa je vuče amo-tamo po cesti dok nije pala ničice; a onda stao udarati bez poštode - po očima, po ustima, ne pazeći kud udara. U meni se sve preokrenu. Htjedoh da srnem na nj.

Pročitajte kratku novelu Pravda, V. Desnice i saznajte razlikuje li se od filma.

Što je filmska adaptacija?

Filmska adaptacija je prilagodba književnog djela za izvođenje na filmu. Djelo mora biti tako prilagođeno da se njegove književne odrednice mogu zamijeniti filmskim izražajnim sredstvima.

U filmu su bitna vizualna (kadar, kut snimanja, osvjetljenje, boja, montaža) i zvučna izražajna sredstva (monolog, dijalog, glazba, zvučni efekti). Uporaba filmskih izražajnih sredstava kod gledatelja treba izazvati emociju, reakciju i prenijeti redateljevu ideju, stav ili kritiku pojedinaca i društva.

Izborni zadatak

Snimi crno-bijele fotografije mobitelom i napravi plakat STOP VRŠNJAČKOM NASILJU. Uredi ga u nekom digitalnom alatu (Canva, Adobe Spark, Poster Marker...).

Vrednovanje

Provjerite znanje o filmskim planovima i kutovima snimanja.

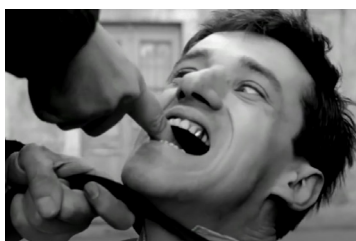
Imenujte filmski plan.

1.

2.

3.

4.

5.

Imenujte kut snimanja.

6.

7.

8.

Provjerite točnost odgovora.

1. Blizi plan
2. Detalj plan
3. Krupni plan
4. Total plan
5. Srednji plan
6. Gornji rakurs
7. Donji rakurs
8. Rakurs u razini pogleda, u visini očiju

Bijeg

igrani film

2009.

4' 56"

Radionica igranog filma

Polaznici: Filip Cibenički, Ivan Goletić, Bruno Henc, Denis Huber, Franka Hunjet,
Ana-Marija Sočić, Leo Vitasović

Stručni suradnik i montažer: Tomislav Stojanović

Voditeljice: Melita Horvatek Forjan, Marina Zlatarić

Nagrade: Sudjelovanje na Reviji hrvatskog filmskog stvaralaštva djece, 2010., Zagreb

sličica iz filma Bijeg

Sinopsis

U parku u primorskom mjestu petero djece igra igru skrivača. Najstariji dječak broji uz drvo, a ostali se skrivaju. Jedan dječak trči do dvorišta s napuštenim bunarom. Ubrzo se igra skrivača pretvorila u bijeg.

Obrada igranog filma u predmetnoj nastavi (5. – 8. razred)

Predmetno područje

C. Kultura i mediji

OŠ HJ C.5.3. / OŠ HJ C.6.3. / OŠ HJ C.7.3. / OŠ HJ C.8.3.

Učenik posjećuje kulturne događaje u fizičkome i virtualnome okružju.

Jezično-komunikacijsko područje

OŠ HJ A.7.1. Učenik razgovara primjenjujući vještine razgovora u skupini.

OŠ HJ A.8.1. Učenik govori i razgovara i sudjeluje u raspravi.

Umjetničko područje

OŠ LK A.5.3. / OŠ LK A.6.3. / OŠ LK A.7.3. / OŠ LK A.8.3. Učenik se u vlastitome radu koristi tehničkim i izražajnim mogućnostima novomedijskih tehnologija.

Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije

D.3.1. Učenik se izražava kreativno služeći se primjerenom tehnologijom za stvaranje ideja i razvijanje planova te primjenjuje različite načine poticanja kreativnosti.

D.3.3. Učenik stvara nove uratke i ideje složenije strukture.

Odgojno-obrazovni ishodi

Učenik iznosi dojmove o filmu.

Učenik izražava vlastito mišljenje i sudjeluje u raspravi.

Učenik određuje temu filma.

Učenik uočava ulogu scenografije, autentičnih lokacija, u filmu.

Učenik prepoznaje igrani film kao filmski rod.

Učenik uočava i definira obilježja horor filma

(gluma mladih glumaca, filmski planovi,

filmski trik, uloga glazbe u filmu).

Učenik razvija filmsku pismenost.

sličica iz filma Bijeg

Motivacija

Volite li gledati igrane filmove? Koji je vaš omiljeni filmski žanr – akcijski, romantični, horor, znanstveno-fantastični...?

Odredite žanr filma Bijeg.

Projekcija

<https://www.youtube.com/watch?v=ifXW53NAO-8>

Doživljaji učenika

Učenici iznose dojmove o filmu. Prema odgovorima učenika razgovara se o napetosti, akciji, elementima horora u filmu.

Zašto volite gledati horor filmove, filmove strave?

Interpretacija filma

Prijetite se kojom scenom, kojim filmskim planom započinje film, gdje je mjesto radnje, što likovi rade?

Početak filma događa se u parku, total plan. Troje djece ljulja se na ljuljačkama, jedan je naslonjen na ljuljačku i sluša glazbu na slušalicama, dvojica sjede na klupi i listaju strip.

Kako započinje zaplet?

Jedan od likova predlaže igru skrivača i broji kod stabla, a ostali traže mjesto za skrivanje.

Tko je glavni lik? U kojem se neobičnom prostoru našao? Što ga je uplašilo?

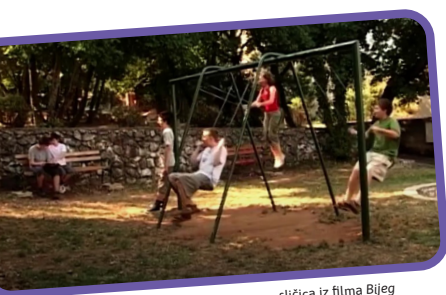
Dječak u bijeloj majici našao se u dvorištu s napuštenim bunarom. Ugledao je duha.

Kojim je filmskim planom prikazan strah glavnog lika?

Krupnim i detalj planom – uplašeno lice, razrogačene, u strahu širom otvorene oči.

Kojim su filmskim izražajnim sredstvima naglašeni elementi horor filma?

Napeta glazba, detalj planovi - oči, ruke, koraci osobe koja prati glavni lik, ubrzano i jako kucanje srca glavnog lika.

sličica iz filma Bijeg

sličica iz filma Bijeg

Opišite kadrove, sekvence (niz kadrova povezanih mjestom i vremenom, zaokružena radnja) u kojima do izražaja dolazi filmski trik? Kako su ti trikovi nastali?

Glavni lik se skriva unutar bunara i preko njegove ruke s vanjske strane prelazi ruka duha, djevojka-duh prolazi kroz dječaka i nestaje u zidu. Trikovi su nastali u montaži lijepljenjem kadrova jednog preko drugoga.

Koji su originalni dijelovi scenografije primorskog gradića bitni za temu filma?

Napušteno dvorište, bunar, željezne rešetke, kamene stube odlična su prirodna scenografija za pojavljivanje duha mlade djevojke koji proganja glavnog junaka.

Protumačite svojim riječima kraj filma?

Glavni lik dolazi do stabla i spašava se: „Pik, spas za mene!“ I ponovno ugleda lik mlade djevojke koja prolazi i gleda ga. Zažmiri i nada se da će djevojka nestati kad ponovno otvori oči!

Prokomentirajte glumu mladih glumaca. Koji vam se lik najviše svidio i zašto?

Rasprava prema odgovorima učenika.

Gluma je umjetnost uprizorenja lika kroz izgled, ponašanje i govor. Glumac se prilagođava izgledu lika šminkom, kostimom ili promjenama u držanju tijela. Glumac treba prikazati i ponašanje lika, osobnost, emocije – mora se uživjeti u lik kako bi ga uvjerljivo prikazao gledateljima.

Navedite nekoliko obilježja horor filma.

Radnja se odvija u starim i napuštenim dvorištima, kućama, dvorcima. Česta je pojava duhova, čudovišta, natprirodnih bića. Atmosfera je ključna za stvaranje osjećaja straha pa se koriste tamne boje, neobični zvukovi i napeta glazba kako bi gledatelji bili u napetosti.

Vrednovanje

Navedite tri ključna pojma vezana uz igrani film koja ste naučili ili utvrdili ili ponovili gledajući film Bijeg.

1. _____
2. _____
3. _____

Izborni zadatak

Snimi svoj kratki igrani film mobitelom prema vlastitoj ideji.

Obrati pozornost na korake u nastanku filma.

1. Svoju originalnu ideju pretoči u sinopsis ili kratak sadržaj filma, tri-četiri rečenice.
2. Zatim napiši scenoslijed ili scenarij u kojem su sadržane sve scene mjesta radnje i dijalozi između likova.
3. Prije snimanja odaberi filmsku ekipu, glumce, uvježbajte scene i napravi plan snimanja po danima i lokacijama.
4. 3 – 2 – 1! Snimaj! (Ponovi nekoliko puta pojedinu scenu dok ne budeš zadovoljan/zadovoljna snimljenim.)
5. Pregledaj snimljeno i montiraj u nekom od besplatnih programa koji nudi tvoj mobilni uređaj. Dodaj napetu glazbu i zvukove!
6. Organiziraj premijeru putem društvenih mreža ili u razredu.

Strah

igrani film

2002.

5' 0"

Radionica dokumentarnog filma na 3. Školi medijske kulture, Varaždin, 2002.

Voditelj radionice: Zoran Tadić

Stručni suradnici: Vedran Šamanović, Ema Carić

Polaznici: Jere Gruić, Ivan Ivanović, Marin Japec, Ksenija Kancijan, Gordana Knez,
Marija Markezić, Marija Radočaj, Boris Simeoni, Vjekoslav Vrbetić, Vjekoslav Znika

Producentica: Vera Robić-Škarica

sličica iz filma Strah

Sinopsis

Turistkinja dolazi u galeriju razgledati izložbu i prošetati se oko jezera. Osjeća nelagodu jer joj se čini da je neprestano prati isti muškarac. Nakon kratkog predaha na terasi kafića ulazi u automobil i odlazi s osmijehom. No, ...

Obrada igranog filma u predmetnoj nastavi (5. – 8. razred)

Predmetno područje

C. Kultura i mediji

OŠ HJ C.5.3. / OŠ HJ C.6.3. / OŠ HJ C.7.3. / OŠ HJ C.8.3.

Učenik posjećuje kulturne događaje u fizičkome i virtualnome okružju.

Jezično-komunikacijsko područje

OŠ HJ A.7.1. Učenik razgovara primjenjujući vještine razgovora u skupini.

OŠ HJ A.8.1. Učenik govori i razgovara i sudjeluje u raspravi.

Umjetničko područje

OŠ LK A.5.3. / OŠ LK A.6.3. / OŠ LK A.7.3. / OŠ LK A.8.3. Učenik se u vlastitome radu koristi tehničkim i izražajnim mogućnostima novomedijskih tehnologija.

Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije

D.3.1. Učenik se izražava kreativno služeći se primjerenom tehnologijom za stvaranje ideja i razvijanje planova te primjenjuje različite načine poticanja kreativnosti.

D.3.3. Učenik stvara nove uratke i ideje složenije strukture.

Odgojno-obrazovni ishodi

Učenik iznosi dojmove o filmu.

Učenik izražava vlastito mišljenje i sudjeluje u raspravi.

Učenik opisuje ponašanje likova u različitim scenama.

Učenik prepoznaje igrani film kao filmski rod.

Učenik uočava i definira obilježja igranog filma s elementima trilera (napetost i neizvjesnost, neočekivani obrati, uloga otvorenog završetka u filmu, dramatična ironija, emocije likova).

Učenik razvija filmsku pismenost.

Motivacija

Kako biste objasnili izreku *U strahu su velike oči*?

Opišite kako ste se osjećali u situacijama kad ste imali *velike oči*.

Kad se jako bojimo, skloni smo preuveličavanju problema.

Kojim biste filmskim rodovima predstavili temu straha – igranim, dokumentarnim, animiranim ili eksperimentalnim? Objasnite.

Nakon gledanja odredite kojem filmskom rodu pripada film *Strah* i zašto ima takav naslov.

Projekcija

<https://vimeo.com/showcase/3995490?video=170455429>

Doživljaji učenika

Učenici iznose dojmove o temi, likovima, napetosti i iznenađenjima koja donosi film.

Prepoznaju igrani film kao filmski rod u kojem uloge igraju, tumače glumci.

Naslov *Strah* povezan je s temom i osjećajem straha glavne junakinje.

U ljudskoj je prirodi uvijek prisutan strah od nepoznatog kad ne znamo što nas očekuje, slijedi li nas netko. Nesigurni smo i uplašeni, to je logično uvjetovano ponašanje.

Interpretacija filma

Kakvim je slovima napisan naslov filma? Što se takvim oblikom slova sugerira?

Takav oblik različenih slova sugerira osjećaj straha ili nelagode koji su prisutni u filmu.

Kojim je zvučnim efektima naglašena dramatičnost u prvom kadru filma?

Naglašena je zvukom kočenja automobila koji u brzini ulazi na parkiralište i napetom, tjeskobnom glazbenom temom koja se pojavljuje kad i naslov. Tada i glavni lik izlazi iz automobila.

U stvaranju osjećaja nesigurnosti, napetosti i nelagode, najbolji su saveznici zvuk, glazba i slika. Bez njih film ne bi postigao željeni efekt – izazivanje osjećaja straha kod gledatelja.

Tko je glavni lik u filmu? Što radi na početku filma?

Glavni lik je mlada žena, turistkinja. Sjedi na terasi kafića i ispija kavu.

Kada glavni lik osjeti nelagodu, napetost?

Turistkinja na izložbi fotografira slike i primjećuje čudnog muškarca s naočalama koji ju uporno gleda iz kuta galerije. Kad se okrenula, muškarca više nije bilo. Nesigurno se ogleda oko sebe, sama je u praznoj galeriji.

Zašto se osjećala nelagodno dok je šetala oko jezera?

Turistkinja je čula korake iza sebe, kao da ju netko slijedi dok hoda šljunčanim puteljkom. Osvrće se, no nikoga nema. Malo kasnije kroz granje ugleda ribiča koji nalikuje na muškarca koji je u nju zurio u galeriji. I ovaj muškarac nosi naočale, a lice mu je djelomično skriveno kapuljačom.

Što se dogodilo tijekom susreta s trkačima u šumi?

Nakon prolaska grupe, posljednji se trkač s nabijenom kapuljačom okrenuo prema turistkinji.

Uznemirila se – to je isti muškarac! Ubrzanim se korakom, vratila na terasu kafića.

Prepričajte scenu koja se dogodila na terasi. Zašto se turistkinja nasmijala?

Sjela je za stol i uzdahnula. Stigao je konobar. Začudeno ga je pogledala i nasmijala se. Tajanstveni čovjeka s izložbe, ribič i trkač zapravo sliče konobaru. Shvatila je da je umislila da je netko proganja i slijedi. Odahnula je jer je njezin strah bio neopravdan.

U sljedećem kadru dolazi do još jednog preokreta. Turistkinja ulazi u automobil, sjeda i bezbrižno se vozi, smiješi se. Što vide gledatelji, a ona ne vidi?

Na zadnjem se sjedištu, iza nje, iz ležećeg u sjedeći položaj podiže onaj isti tajanstveni čovjek u kabanici ribiča s kapuljačom. I on se smiješi.

Jeste li očekivali takav kraj? Možemo li pretpostaviti što se događa dok se automobil udaljava, a istovremeno se vrti odjavna špica filma?

Što se dalje dogodilo? Nastavak razgovora prema odgovorima učenika.

Možemo samo nagađati što će se dogoditi s junakinjom dok s njom putuje s nepozvani putnik.

Dvosmisleni završetak u filmovima može se shvatiti na više načina – je li ono što gledamo stvarnost ili privid mašte glavnog lika?

Otvoreni ili dvosmisleni završetak filma ne daje jasan i konačan odgovor. Gledatelju ostaje prostor za razmišljanje, zamišljanje i različita tumačenja.

Takav se završetak naziva i dramatičnom ironijom jer gledatelj zna više no što znaju likovi u filmu. Gledatelji i nakon odjavne špice mogu razmišljati i raspravljati o daljnjoj sudbini likova.

Opišite negativca – čovjeka koji slijedi turistkinju?

On je tajanstven, djeluje iz sjene, inteligentan je, uspješno zavarava glavni lik slijedeći turistkinju na raznim lokacijama – u galeriji, šumi, automobilu.

Negativac ili antagonist svojim postupcima stvara napetost, stalna je prijetnja glavnom liku. Bez njega nema pravog trilera.

slička iz filma Strah

slička iz filma Strah

Kojim se filmskim planovima iskazuju emocije likova u filmu?

Krupni planovi koji prikazuju glavu i lice protagonista ključni su u napetim filmovima jer omogućuju prenošenje emocija i napetosti među likovima. U krupnim planovima turistkinje vidimo strah u njezinim očima, grč na licu, znojenje, uzdahe, nelagodu.

U tim napetim kadrovima i gledatelj se povezuje s likom, osjećaju pritisak i očekuju što će se dogoditi u sljedećoj sceni.

Radnja se u filmu brzo premješta s lokacije na lokaciju – npr. iz galerije u šumu, iz šume na terasu kafića. Kako se zove taj stilski postupak u kojem se namjerno preskače neki dio radnje?

To je *elipsa* ili namjerni izostanak određenog događaja ili stvarnog vremena u filmu kako bi se ubrzao tempo i zadržao fokus na postupcima glavnog lika.

Elipsa je filmski rez koji skraćuje filmsko vrijeme i pojačava atmosferu, doprinosi dinamičnijem pripovijedanju.

U filmu je samo jedan dijalog između likova. Zašto je bitna ta dijaloška scena, koji se preokret dogodio?

Izvolite!

Konjak, molim, dupli!

Nakon vrlo kratkog dijaloga između turistkinje i konobara slijedi prividno olakšanje za protagonisticu. Više ne osjeća nelagodu, nasmiješila se. Konobar nije prijetnja, pogriješila je, umislila da ju je netko njemu izgledom sličan, slijedio.

Preokret (ili twist) u trileru ima važnu ulogu jer trenutak iznenadne promjene mijenja i gledateljevo razumijevanje događaja, likova ili situacije.

Kakvom je kamerom prikazano ono što vidi glavni lik – subjektivnom ili objektivnom?

Subjektivnom.

Koja je uloga subjektivnih kadrova u ovom filmu?

Takvi kadrovi pojačavaju napetost i gledatelja uvode u iskustvo glavnog lika. Gledatelj vidi ono što vidi turistkinja, suosjeća s njom.

Kamera u gornjem rakursu pratila je turistkinju dok prolazi šumom. Taj subjektivni kadar oponaša pogled negativca i pojačava strah i neizvjesnost.

Definirajte svojim riječima triler kao jedan od žanrova igranog filma. Koja su osnovna obilježja trilera?

Triler karakterizira napetost i neizvjesnost. Likovi se suočavaju sa strahom. Završetak je napet s iznenađujućim obratom. Otvoreni završetak ostavlja gledatelju prostor za vlastitu interpretaciju razriješenja situacije u kojoj se lik našao.

Vrednovanje

LISTIĆ ZA SAMOVREDNOVANJE

Označi tvrdnje s kojima se slažeš.

	Da	Djelomično	Ne
Zadovoljan sam svojom aktivnošću na satu.			
Razlikujem subjektivni i objektivni kadar.			
Mogu uočiti elipsu kao izražajno sredstvo u filmu.			
Prepoznajem obilježja trilera kao filmskog žanra.			

Izborni zadatak

Napiši sinopsis, kratak sadržaj, za nastavak filma – Strah 2.

Možeš dodati nove likove, novu lokaciju, promijeniti žanr filma (triler u komediju)... prepusti se svojoj mašti.

slička iz filma Strah

O autorici

Melita Horvatek Forjan profesorica je hrvatskog jezika i književnosti, u zvanju izvrsne savjetnice, i suvoditeljica Filmske družine ZAG u OŠ Marije Jurić Zagorke u Zagrebu.

Dodatno se sustavno filmski obrazuje na Školama medijske kulture „Dr. Ante Peterlić“ od 1999. godine kao polaznica radionica i predavačica na 1. stupnju, Metodičkoj radionici, Dodatnoj nastavi, radionici Mediji u teoriji i praksi.

Predavačica je na Danima filmske pismenosti u kinu u organizaciji HAVC-a, državnim skupovima medijske pismenosti i ŽSV-ima za voditelje izvannastavnih aktivnosti, učitelj Hrvatskoga jezika i školske knjižničare u organizaciji MZOM-a i AZOO-a.

Suautorica je i voditeljica mnogobrojnih filmskih edukativnih programa za osnovnoškolce i predškolce – Filmska srijeda u knjižnici, Dani medijske pismenosti, Škola u kinu Tuškanac, Škola u kinu Sesvete, Škola stvaralaštva “Novigradsko proljeće”, Filmske radionice u Kraljevici, Dječje filmsko stvaralaštvo u funkciji javnog zdravstva i Hrvatske mreže zdravih gradova, Crtić u vrtić, eTwinning projekte (Smiješak snima se, Mala škola filma, 3 – 2 – 1 Akcija! i Digitalna generacija u svijetu medija).

Objavljuje digitalne obrazovne sadržaje na portalu Ljevak škole Učenje bez granica i Edutoriju.

Autorica je metodičkih priručnika u kojima je analizirala književna i filmska djela – Mali vodič za lektiru, Razumiješ što čitaš? (Naklada Haid), Metodički priručnici uz Modru i Ljubičastu čitanku (Profil).

Objavila je priručnike za obradu kratkometražnih filmova Od ideje do premijere kratkog filma, Film u korelaciji s međupredmetnim temama (HAVC), Od ideje do premijere (Profil), Snaga medija 6, 7, 8 (Školska knjiga).

fotografija autorice

Popis literature

- Ajanović, Midhat. 2004. Animacija i realizam. Hrvatski filmski savez. Zagreb.
- Ajanović, Midhat. 2019. Filmska lutka. Hrvatski filmski savez. Društvo hrvatskih filmskih redatelja. Zagreb.
- Ajanović, M. 2000. Mali čovjek na razmeđu svjetova. Hrvatski filmski ljetopis, 23 (6/2000), 142-159.
- Dovniković, Borivoj. 1996. Škola crtanog filma. Prosvjeta. Zagreb.
- Filmska enciklopedija. 2019. – 2023. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb.
- Đorđić, Ana. 2021. Film u školi. Hrvatski filmski savez. Zagreb.
- Gilić, Nikica. 2007. Filmske vrste i rodovi. AGM. Zagreb.
- Horvatek Forjan, Melita. 2023. Od ideje do premijere kratkog filma. Hrvatski audiovizualni centar. Zagreb.
- Horvatek Forjan, Melita. 2024. Film i međupredmetne teme. Hrvatski audiovizualni centar. Zagreb.
- Horvatek Forjan, Melita; Jakob, Nataša; Krunić, Josip. 2011. Od ideje do premijere. Profil. Zagreb.
- Kallay, Jasmina. 2015. Napiši scenarij. Hrvatski filmski savez. Zagreb.
- Kermek-Sredanović, Mira. 1994. Djeca – film, priča, pjesma. Školske novine. Zagreb.
- Kragić, Bruno; Gilić, Nikica. 2003. Filmski leksikon. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb.
- Kurikulumi međupredmetnih tema
- Majcen, Vjekoslav. 2001. Obrazovni film: pregled povijesti hrvatskog obrazovnog filma. Hrvatski državni arhiv, Hrvatska kinoteka. Zagreb.
- Midžić, Enes. 2006. Govor oko kamere: rječnik filmskog žargona, kolokvijalnih stručnih izraza stranoga podrijetla. Hrvatski filmski savez. Zagreb.
- Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. 2019. MZOS. Zagreb.
- Nastavni plan i program za osnovnu školu. 2006. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Zagreb.
- Nichols, Bill. 2020. Uvod u dokumentarni film. Hrvatski filmski savez. Društvo hrvatskih filmskih redatelja. Zagreb.
- Paulus, Irena. 2012. Teorija filmske glazbe. Hrvatski filmski savez. Zagreb.
- Peterlić, Ante. 2000. Osnove teorije filma. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.
- Puhovski, Nenad. 2008. Digitalni abecedarij audiovizualnih medija. Hrvatski filmski savez. Zagreb.
- Scarpa, Luigi. 2011. Profesor Baltazar – animirana serija za djecu na način Zagreb filma. Hrvatski filmski ljetopis, 65-66 (17/2011), 7-23
- Smjernice za implementaciju kurikula međupredmetnih tema Osobni i socijalni razvoj, Zdravlje, Građanski odgoj i obrazovanje, Održivi razvoj, Poduzetništvo, Učiti kako učiti, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije za sve razrede u osnovnoj školi. 2025. MZOM. Zagreb.
- Težak, Dubravka. 1990. Dječji junak u romanu i filmu. Školske novine. Zagreb.
- Težak, Stjepko. 1979. Literarne, novinarske, recitatorske i srodne družine: priručnik za nastavnike. Školska knjiga. Zagreb.
- Težak, Stjepko. 2002. Metodika nastave filma na općeobrazovnoj razini. Školska knjiga. Zagreb.
- Turković, Hrvoje. 1994. Teorija filma: prizor, montaža, tematizacija. Meandar. Zagreb.
- Vrabec, Miroslav. 1967. Film i odgoj: osnove teorije filmskog odgoja. Školska knjiga. Zagreb.

